

„ЗАСТАВА“ излази трипут
у недељу, средом, петком
и недељом.

Цена је на годину 12 фор.
на по год. 6 фор. на чет-
врт године 3 ф. на месец 1
фор. а. вред. за Аустрију,
а за Србију на годину 120
гроша на по год. 60, а на
четврт године 30. гроша.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по ко-
личини врста, које из гар-
монта заузимају, и за сваку
врсту плаћа се увек по 6
нов., за жит увек по 30 н.
Допис се шаљу уредништ-
ву, а предплата и огласи
администрацији, „ЗАСТАВЕ“
у Нови Сад, у кући број 858.
код „златног једнорога“.

Број 74.

У Новоме Саду у недељу 28. јуна 1870.

Год. V.

У Новом Саду 27. јуна.

Већ одавно није било ни на једном крају
тако догађаја, који би у себи носили опасности
по мир Европе. Катастрофа на Маратонском
пољу могла је те опасности у неком степену
имати, јер је већ довољно било за клицу која
би и развила се, да Грчка влада у истој
није онолико сервисности у себи имала, те с
тим и најмањи узрок могуће какве опасности од-
клонила. Ван тога догађаја, не беше иначе ни
са које стране каква случаја, који би озбиљне
бриге задавао онима, који се „отечески“ ста-
рају за мир Европе.

Али сад, после тако дуге паузе, уједанпут
се ево хоће да наобличи небо политичког мира.
Прим намесник шпански никако до сад није
могао ни на једној страни да нађе кандидата
за шпански престо. И децу је мамио на ша-
рену круну, па и она не хтедохе. Сад је у
једаред, на трапао некако на принца Хо-
хенцолерског, јер је себи за задатак ставио, да
прибави краља па ма од куд. Ова вест, да је
Прим намерио тога принца довести на шпански
престо, чим је на јавност искрала, одмах је
на необичан отпор наишла код француског ка-
бинета, што се даје нарочито видети из драж-
љивог тона владних новина, којим ту канди-
датуру обарају с једне стране као опасну по
мир како саме Шпаније, тако и цело Европе,
а с друге приписујући исту кандидатуру лу-
каво намештену замку гр. Бизмарка. Наполеон
је одлучно против те кандидатуре у којој он
види опасност дилеме у коју га поставља Биз-
марк с тим, што би на шпански престо дошао
за краља члан данас владајуће породице у
Пруској, што свакојак у себи носи ту мо-
гућност да Пруско у Европи добије превалу
над Француском, које би у самој ствари заоста-
ло и било. За то овај догађај и има тако опасна
значаја, што ће Наполеон оружаном руком про-
хтећи спречити изведење те кандидатуре, по
што ће се склонити да је призна. Бар за то
говоре сви знаци, међу којима и тај, да пред-
стоји одазивање француских посланика из Бер-
лина и Мадрида, што је већ готова објава рата.
Међу тим неке новине и то уверавају, да ће
ради решења тога питања Француска предло-
жити конгрес. Може у тим вестима, као у још
не развистреним бити нечег и претереног, али
свакојак у ствари тој има опасности за мир
Европе, и бар ће дипломатија имати муке с
тим питањем, ако га и неузгодне решити без
мача. Но за сад се још незна у ком ће се
правцу развити цео тај „интермезо“ у доса-
дањој тишини спољне политике.

У унутарњој политици обе половине ау-
стро-угарске државе нема ничег новог. У ци-
лици још једнако трају избори за саборе у про-
винцијама. Влада пак као што јавља бечки
„Тагбл.“ позвала је намеснике појединих кру-
новина да се споразуме с њима о року отвара-
ња сабора. „Тагбл.“ уједно дознаје, да ће
се парламентарно деловање на свим саборима
отпочети почетком месеца августа. Резултати
избора сад већ показују довољно, да је овом
уставном централизму одзвонило. На све стране
су избори у противном духу ишли. У Чешкој
су опет сви педесет декларација изабрани,
што ће не малу бригу задати влади бечкој,
која се с том што није распустила сабор чешке
круне, него само на упоржњена декларација
места изборе наредила, надала да ће бар не-
колико гласова Немцима изјевезати. Сад види
да се преварила, и с погледом на ту околност
министарство се ових дана саветовало о томе,
дал би боље било, да сад распусти чешки сабор
и наново изборе расписе, или не? Но вије
ништа решило, јер је већина у министарству
ваљда довољно узурена, да Чеси тим маневром
још само могу добити, изгубити пак ништа.

Предлог о реформи муниципија још је не
престано главно питање, на које је пажња целе
угарске управљена. Добате саборско врло су
занимљиве и значајне. Значајне су нарочито с
тога, што показују, како је пала љубав к сло-
боди у Мађара, који су били до сад чувени са-
исте. Разлози који се с леве стране саборнице
наводе за то: да се тај предлог за специјалну
деbatу не прими, него да влада други либе-
ралнији предлог до јесени изврди и сабору га
поднесе, одбијају се о масним „званијама“ за-
копљене уши десничара. Влада је наумила про-
турити тај предлог, и верне слуге помоћи ће
јој у томе.

Радоост бечких и пештанских журнала због

одпуштања фенерала Фафејева из службе, што
они сматраше као сатисфакцију аустро-угарској
врло кратко трајаше, јер један дописник „Н. сл.
Пр.“ из Потрограда износи прави значај тог
одпуштања. По њему, фенерал Фафејева није
отпуштен из службе, него је у Русији тако:
војник који служи у министарству коме, ако
и даље жели на истом месту остати, брише се
из редова војске. То се догодило и са Фафе-
јевим, и то што је остао у министарству, значи
да је код владе добро уписан, што сведочи и
орден, кога је пре кратког времена добио.
Дакле радост бечкија и пештанаца оста на
правно.

Вести из Шпаније веле, да је Прим кан-
дидатуру принца Хоенцолерна поставио у спо-
разумљењу са осталим члановима владе, али да
никако не мисли доводити овог у земљу, ако
апсолутна већина кортеса не буде за њега.

Српски народни сабор.

30. седница 20. маја 1870. (По стенографији.)
(почетак 9½ часова пре подне.)
(Свршетак.)

Др. Суботић: Ја бих поднео један исправак.
За што смо ми казали овде „да захтевање једне
трећине“? Казали смо за то, ако не би ни онај
стални одбор ни патријарх тео сазвати, он-
да да морају на захтевање једне трећине сабор-
ских чланова сабор сазвати. И зато би се морало
казати „или на захтевање једне трећине“. То је
једно. — Друго, господа моја! што би имао пред-
ложити, то је, да се изостави „и по предходној
пријави њег. величанству“, јер ми смо овде рефлек-
тирали на оно, што је сад прописано, али ваљда
се обазремо на оно, како ће одсад да буде. Ауто-
номна законом прописана скупштина не треба ни-
какве предходне пријаве и зато ова после потвр-
ђена овог устройства, то није нуждна пријава. Мо-
тивација та, неће бити нуждна, ни потребна.

Председник: Молим писмен исправак.
Др. Суботић: Пристајем у то, што је г. др.
Суботић предложио и на прво и на друго; али ово
друго може се на другом месту регулисати. Ја ми-
слим, да би се ово могло изоставити „или кад би
овај препречен био“, јер управо се мислило то,
кад неби хтео сазвати (Груић: мислим кад је бо-
лестан). Него ја бих ставио овај исправак, да дође
после „препречен био“: „или би он пропустио то
учинити“.

Др. Мандић: Ја сам напоменуо да имам два
исправка. Први сам ставио за то, што би то било
ограничење патријарха; јер кад би стални одбор
одлучио, да се сазове сабор онда би га патријарх
морао сазвати. Други исправак за то сам ставио,
што митрополит не може тако препречен бити, да
не може потписати оно, што стални одбор одлучи.
Он може потписати макар и болестан био. Ако не-
би хтео, држим да се то не може изградити. — Да
се изостави пријава њег. величанству, мислим догод
постоји закон од 1868. год. не може сабор бити сазан,
док њег. величанство не дозволи. Не треба
бадава да се варамо.

Груић: Ја ћу укратко навести разлоге, за
што сам овај исправак дао. Ја мислим, код сваког
сабора, кад се поведе реч о том, ко га сазива, да
ту морају и ове две околности доћи: ко га одгађа
и ко га распушта? Ја само хоћу то, да ова сва
три момента дођу у овај чланак, и да се ниједан
неизостави. Сазвати сабор, одгодити сабор, распу-
стити сабор, то мора бити у једном чланку; јер
ако ко има право сазвати сабор, па после нема
нико право распустити, како онда сабор тај може
изгледати? Ако неметнемо ко га распушта, онда
мора државна власт уметнути и одредити онога,
који ће сабор распустити; а она може и себе од-
редити. С тога гледишта треба и то да дође. На
последку ако нисте тога мњења, да га патријарх
сазива, ви одредите другог кога. (Др. Касаниновић:
то ће доћи сепаратно). Ја мислим у природи саме
ове речи „сазива“ лежи то, да тај, који сазива,
такође распушта сабор (не лежи). И ја кажем, да
не лежи, зато метнимо, да се зна ко распушта.
Што се тиче одгађања, мислим, да и то треба да
се зна, да се не рађају којекаква трвења и раздори;
да се дакле назначи ко и како то извршује. — Ја
сам назначио, да се сабор одгађа само онда, кад
ако дие трећине саборских чланова то изискују.
Ако је много две трећине, може се казати „надпо-
ловична већина“; ако је и то много, онда реците
„једна трећина“. Као што се на захтевање једне
трећине може сазвати, тако да се може и одгодити
сабор; тек се мора знати, ко одгађа. — По од-
лучи сталног одбора чл. XXIII. и по предходној
пријави њег. Величанству то сам изоставио; јер ка-
ко сам рекао, да сабор и распушта патријарх, онда
то мора отапати; а стални одбор губи се онда, кад
се сабор састане. А што се тиче пријаве њег.
Величанству, то је г. др. Суботић мотивирао и ја
још један разлог додајем. Да се не може сабор
сазвати без предходне пријаве, то је одредила већ
државна власт законом за онога, који ће сабор
сазвати; дакле он сам мора се старати, да против
државног закона ништа не учини, али сабор никако.
Он сам сазива и распушта; али да ли је обавезан
тај, који сазива, објавити државној власти и чекати,
док не добије одговор, мислим, да сабор то не треба
да усвоји; то је посао председништва. А онај узрок,

што га је др. Суботић навео, сасвим усвајам. Ми
треба да гледамо, како ћемо у будуће нашу автоно-
мију шире у живот привести; не треба да вежемо
руке сами себи. У предходној објави стоји и то,
премда тацте док одговор не добије, да не може
сазвати; а то може и 6 месеци и 6 година трајати;
тим смо опет везани, а невидимо, да смо везани.
Сабор не треба да метне то сам од своје стране;
оним ће већ искати, ако им буде нужно. То је моје
мњење и разлог.

Др. Стевановић: Сл. саборе! Ја се слажем
с предлогом г. еп. Груића, да се јасно означаи, ко
ће сазвати, одгодити и распустити сабор; да се то
не остави ничијој самовољи, као што смо то већ
искусили. Него ја бих био за то, да се то у осо-
битом чл. изложи. С тога поднашам овај исправак
да се после XII. чл. уметне као чланак XIII. ово:
„Трајање како редовног, тако и ванредног састанка
саборског одређује сам сабор. Ни сазивач ни пред-
седник нису властни седнице му без саизволења
саборског одгодити или сабор распустити. Сабор
може при свршетку својих седница одредити, када
је опет ванредно састанјање.“

Др. Суботић: Ја господа моја, говорим за
мој исправак врло ћу кратко бити. За што да се
задржи „по одлучи сталног саборског одбора“, за
што да изоставе „по предходној пријави њег. ве-
личанству“ то је речено. Г. еп. Груић ту је ствар
још деспотио, тако да нико не може против тога ни-
шта имати. Али што се тиче сазивања сабора има
случајева, који нећу наводити, да патријарх може
бити препречен, а нама треба да се сабор сазове,
вашто онда још у напред неби лева означили? Ја
сам против исправка г. еп. Груића да се у овом
чл. говори о распуштању. Овде је говор о сазивању
и то треба да се нормира; а што се тиче одгађа-
ња, то ће доћи у особеном чланку, и онда ћу бити
за онај исправак, који се о томе донесе. Али го-
спода моја, нисам за то да се ком даде право за
распуштање сабора. А и зато кад овде не споме-
немо о том ништа, онда ео ирсо нико нема тога
права. Распуст у државном сабору припада круни
као једном фактору законодавства; а код нас је
патријарх сам члан и председник сабора; он дакле
није један фактор за себе, а сабор други за себе.
О распушту дакле немамо повода говорити. А о од-
гађању мораће се у посебном чланку ставити.

Секулић: Сл. саборе! Не може нико сумњати,
да само овој кући припада право сабор распустити;
а о одгађању да се донесе по разјаснењу г. др.
Суботића други чланак.

Др. Милетић: Ја сам формулисао исправак,
што сам га пре ставио: да после речи „препречен
био“ дође: „или би он пропустио то учинити“. Ово
је нужно, да се не варамо, јер он може бити здрав,
а нехтећи; он може казати: тако у закону стоји;
може искати и одбор и једна трећина чланова, али
га је опет тешко натерати. Ми знамо како поли-
тична власт тугаљиво према духовној власти по-
ступа. Кад би дакле патријарх то пропустио учи-
нити, онда да је председник сталног одбора опу-
номоћен сабор сазвати; онда нећемо имати распре,
него тај случај ће бити нормиран, зато да ово уђе.
Што се тиче распуштања, о томе ћемо онда гово-
рити, кад дође ред на то. За сад пристајам к из-
правку г. Суботића, и заједно да се овај додатак
прими, који нас осигурава против сваких непри-
лика; јер ми смо често поред најбоље воље због
појединих људи и због некојих околности без са-
бора остали; јер често патријарх зазира од власти,
а често се догоди и присваја од саме власти, па
му дође какво шептаније од горе као што се г. еп.
Вршачи изразио, — па неће да сазове сабор.

Беговић: Почем је г. др. Милетић и г. др.
Суботић разложио, а почем ће оно, што је г. др.
Стевановић предложио, после доћи то за сад немам
ништа рећи.

Сандић: Ја пристајем уз исправак г. др. Су-
ботића с додатком г. др. Милетића; и почем је
ово већ и сувише разлагано, то ћу само г. дру.
Мандићу приметити, да нисам за тај предлог већ
с тога, што је тај предлог противан нашем исто-
рајском праву. Ја као саборски посланик на сабо-
ру еписком, рекао сам да закон тај од 1868. год.
негирам (гласови: казано је). Е добро, ја одуста-
јем од речи, кад наћете да ме слушате и кад се
ограничава слобода говора. Хтедох само извести
важно нешто из историје наше.

И. Павловић: Ово није ограничење, него само
да се оно, што је већ речено не понавља.

Сандић: Ја мислим да то није нико казао, да
до Марије Терезије у овацим приликама није бива-
ло комесара на нашим саборима, и тек под Мари-
јом Терезијом изишла је резолуција, да се најпре
само закључци саборски морају слаати на развије-
ње, а после су нам слали и комесаре.

Председник: Ако мислите господа моја, да
је ствар испрљена, онда би се, ја мислим, могло
гласати.

Др. Стевановић: Задржавам себи право речи,
кад овај мој исправак дође на ред, као нов чланак.

Др. Милетић: Ја мислим, да прво долази ни-
тање о редакцији.

Председник: Она господа, која су за редак-
цију чл. X. односно XII. нека изволе устати (нико).
Сад долазе исправци. Дакле она господа, која су
за редакцију овога чл. са исправком г. др. Ман-
дића, нека изволе устати (шесторица). Дакле не
прима се. — Сад она господа, која су за редакцију,
овога чл. са исправком г. еп. Груића. . .

Груић: Молим, ја мислим, да могу овај испра-
вак овде повући, почем је у принципу примљено,
да се на другом месту стави.

Др. Суботић: Ако хоће сабор, да се овде не-
рекне, онда ће се одбацити, а после може се ис-
правак донети или поднети.

Председник: Она господа, која су за испра-
вак г. еп. пакрачког, нека изволе устати (осам).
Дакле не прима се. Молим да се прочита исправак
г. др. Суботића.

Др. Миксимовић чита.

Др. Суботић: Господа моја, ово неискључује
још један исправак, који додаје штогод. Кад се
ово прими, онда ће доћи питање, дал да се и ово
дода, а и ја усвајам тај додаток и желим, да се
заједно о томе гласа.

Др. Максимовић чита исправак др. Суботића
с додатком др. Милетића.

Председник: Она господа, која су за овај
исправак, као што је овде прочитан, нека изволе
устати (огромна већина). Дакле прима се.

Др. Милетић: Чл. XI. односно XIII. „напути
од стране бирача, нећеју чланове сабора“.

Др. Стевановић: Сл. саборе! Ја сам мало
час поднео исправак, и рекао сам да се слажем
с мотивацијом г. еп. Груића; само рад бих да се ово
у последњем чл. стави. За сад одустајем од мо-
тивација и задржавам последњу реч ако би ко про-
тив мог исправка говорио.

Др. Максимовић чита исправак др. Степа-
новића.

Груић: Ја мислим господа, будући да је мој
исправак дао повода овом исправку. . . (Др. Ми-
летић: није) добро дакле, ја бих се слагао с тим,
само рад бих да се окрене то у позитивно, а да
не буде негативно. Кад се одређује ко сазива, од-
гађа и распушта, не може се казати: ко не сазива
ко не одгађа, ко не распушта; него да се одреди
ко има право сазивати, одгађати и распуштати. Ја
хоћу да осигурам сабору да се зна, ко има то право.
Дакле да се окрене па каже, ко има право то
вршити.

И. Павловић: Ова је ствар врло важна с тога
бих овај предлог на редакцију упутио, а сад да и-
демо даље.

Др. Милетић: Ја мислим најпре у начелу мо-
рамо решити, дал се прима.

Др. Павловић: Ја мислим да не треба реша-
вати у начелу, јер ја се не слажем с тим него да
се одбору преда, па ће се он о том споразумети.

Председник: Примам сл. сабор то, да се упу-
ти овај исправак на одбор (прима се).

Др. Милетић чита чл. XI. односно XIII.

Груић: Ја мислим господа, да ово нема смисла,
него управо треба рећи: „напути се не издају
заступницима“; јер може бити такви заступници, који
ће се морати на то обзирати. Ми можемо овде то
написати, али биће посланика, који се неће смети
кући вратити, ако нису радили онако, као што су
ми бирачи препоручили. Него ил треба укључити
сасвим, ил ако то не можемо, онда не можемо ни
рећи, да напути нежежу посланике. Ја имам то
приметити, да ово није јасно.

Сандић: Ја мислим да је ово добро казано,
јер сваки кандидат мора програм изнети и општини
га предложити. Ако он мисли да не може оно при-
мити, што општина осим тога захте, онда нека се
не прима посланства; а ако се ипак прими, па по-
сле његов рад не буде коректан, добиће неповере-
ње од својих бирача, и отиће кући.

Др. Суботић: Ја имам приметити преосвеће-
ном г. Груићу да се овде хоће начело да изрече,
да напути немају обавезе силе за посланика. Би-
рачи их могу дати. Ако посланици мисле, да могу
приступити к томе, што им се као налог даде,
може то учинити, или није обавезан. Ми и нећемо
да морали утицај народа на сабор одсечемо. Само
у обзир на то да посланик сваки, сав народ за-
ступа не можемо саизволити да га предели инте-
реси у извршењу веће дужности прече. Ја мислим
да се редакција задржи.

Грчић: Сл. саборе! Ја сам за то, да овај чл.
сасвим изоставе. Разлози су ови: у опште у пар-
ламентарном животу начело је то, да посланици до-
лазе без инструкције. Кад смо ми стали на поље
парламентарно, онда оно начело усвајамо, и пото-
ме је сувишно око казати, да напути нежежу. Али
господа моја ја држим, да привено-просветни сабор
наш, састајући се овде, није тако тело, које би
неко набрбе доносило, које се тичу једне државе
или више народа, више предмета, решавања и одно-
шења између народа. Овде је предмет дебате и са-
ветовања прва и просвета народна. Госп. моја, ја
држим, да у том погледу ни један од нас не може
с мирном савешћу примити и казати: то је најму-
дрије што ја радим; ни један не може казати, да
је уверен о том, кад добро жели, да добро и чини.
А кад ја заступам једну жупанију, онда држим, да
нека инструкција, неки глас, који би се из бирача
чуо, свакако треба да мене морално веже. Ја ми-
слим, да би прекорачио њихово поверење, кад би
знајући њихове жеље, одступио од тога и не би
хтео онако радити, него кад бих по свом власти-
том уверењу и против онога, нешто учинити желео.
— Сл. саборе, нећу да наводим примере, многи
ће бити познати, да се понајвише нашим послани-
цима дају инструкције. С тога ја не бих био за то
да се каже: „напути не вежу“ пошто смо ми пар-
ламентарни живот примили; али да морално вежу,
то не можемо забранити. — Господа моја, још не-
што. Ја сам посланик сремски; ја кад предложим
што, па кад кажем, при мотивацији предлога: ово
је моја жеља, али и они, који су ме послали, —
онда држим, да сам тим већу снагу дао, да се тим
пре уважити мора, јер у Срему има преко 100.000

душа. — Ја сам дакле за то, да се овај чл. сасвим изостави.

Др Павловић: Сл. сабори! И ја сам зато, да овај чл. сасвим изоставе и то због тога, што не знамо ни разлога, ва што је дошао овамо; може бити, да се то код других народа као пракса или уставна упутила, па је требало да се укине, али то код нас није било. Овде чудно изгледа да говори о науцима, а незнамо зашто Ја мислим, да су они науцима у толико мање нужни, што ми не уређујемо одношаје према сабору, а то је њихова ствар, како ће они друге одношаје уредити; а наше је овде, да ми не примимо, а и то се овде већ разуме, да већина решава, а науцима не вреди ништа. И ја нисам за то, да се каже „науцима не вежу посланика“ јер ја држим, да баш вежу; јер може онај казати: нас науцима не вежу, макар да ми нама реч задајемо. А ја мислим, да задану реч ваља држати. — Ја сам дакле против тога чл. што је сасвим излишан и сама ће ствар по себи расудити.

И. Павловић: Ја сам против предлога г. еп. Груића, који предлаже, да науцима вежу посланике (Груић: ако се сасвим изостави, онда узимам исправак натраг.) Ми не можемо наше бираче ограничити, да не дају науке посланицима, и ја ћу да кажем са једним примером како је непрактично, да се науцима дају, па да се морају извршавати. Кад је г. Чарнојевић и г. Милетић у Кишини пре био изабран, онда је казано било у веровици, да се морају само у устројство сабора упуштати и ништа више. Онда се мислило, да народна наша либерална странка неће бити у већини, и због тога је тај науца дан. После пак време се окренуло, г. Милетић заузео је на избору и одређен је нов избор, и бирачи су то ограничење изменили и дали посланицима потпуно право, да могу све радити, што нају за добро. Дакле видите господо моја, кад би науца везао, онда се ми не би могли упуштати у све предмете. За то мислим, да се овај предлог може примити, да науцима бирача не вежу посланика и ја држим, да науцима немају ни моралне обвезе, као што је г. др. Павловић рекао.

Др. Милетић: Сл. сабори! Ја сам за то, да овај чл. остане. Истина, некоји су казали, да код нас то није до сад било, да су науцима везали. А ја кажем, ако није било код легислативног уређења, да науцима вежу, али је било практично, јер су баш давали на некојим странама, да баш науцима вежу. Ми знамо, да су из границе господо, добивали науке, где се каже да ће бити прављење устројства, видећи патријаршије, деоба с Румунијама и т. д. Ако ми кажемо, да науцима вежу посланике, онда ће учествовати; а ако би се они хтели држати тога, онда не могу бити ни посланици, јер ми требамо посланике, који ће све радити, и због тога се ме могу верификовати. У законима је то уведено и наречено, због тога, што су пре на саборима сталешки интереси заступани; онда су немешањем, па су се морали држати науцима. Сад, кад је репрезентативна система уведена, каже се: посланици Бачки заступају целу земљу, дакле опште интересе. И код нас је било, неко сталешко заступништво, а то су свештеници; сада смо број мисти задржали, али није сталеш, јер их народ бира. Кад се каже, да и свештеници опште интересе заступају, онда је нужно, да се метне, да и њих и њиховим науцима не вежу. — Г. др. Павловић казао је за моралну обвезу. Ми то неопределимо, они могу дати, и онда ће онај посланик, кад штогод предлози, то поддржати там, да је то мишљење и његових бирача. Ако се пак не слаже са науком, онда ће одступити или чекати, хоће ли се народ сложити. Ако се бирачи и после кад чују дискусију, о противном неубеде, они ће дати потпуно поверење. Онда је то њихова приватна ствар. Ми моралне обвезе не наругулишемо, него правне. Ми хоћемо, да свештеници не заступају интересе свештеника него интереса целога народа, дакле опште интересе. За то науцима, ако би их неког дао, могу за приватну инструкторију служити, али правне силе немају. — Ја сам дакле за то, да се овде каже, да науцима правно не вежу, а морално нека сваки по савести ради.

Председник: Она господа, која су за редакцију чл. XI. односно XIII. нех изволе устати (већина). Дакле прима се.

Др. Милетић: Чл. XII. односно XIV.: „чланом сабора може бити сваки члан правосл. цркве у опсегу српске патријаршије и митрополије који има пуне 24 год. зна читати и писати, не стоји под старатељством или у степишту, и није био ради простог злочина осуђен и казњен.“

И. Павловић: Ја бих био за то, да се изоставе речи: „који има пуне 24 год.“ Ја мислим да је то због тога метнуто, да неби незрели људи долазили на сабор. То је био разлог, који је одбор у том руководио. Мени је доста гаранција, кад се каже: „не стоји под старатељством“ да нећемо добити незрелих људи. За то ја бих предложио, да се овај став изостави. Ја ћу бити кратак у разлогу. Кажем само ово, што је и у конференцији споменуто, да се може десити, да један др. филозофије и правн, нема потпуно 24 год. па неможе по овомо доћи на сабор. Н. пр. министар Пит није имао 24 год. па је био министар; и код нас може се десити министар Пит на црквено-просветном пољу. — Још бих предложио, да се између речи: „зна“ и речи „читати“ умете реч „српски“; држим да је ово нужно, јер има у нашем народу људи, који су Срби а не знају српски читати и писати, а ја бих те људе искључио, јер то је знак, да немају осећања ни за православље ни за родољубље.

Груић: Ја имам са свим противан исправак који гласи: „чланом сабора може бити сваки члан свештеничког и световног реда правосл. цркве у опсегу српске патријаршије и митрополије, који има 30 год. не стоји под старатељством или у степишту и није био осуђен и казњен због простог злочина.“ Дакле у овом мом исправку главно је, да има 30 год. Овде се наводи, да може бити др. права и медицине пре 24 год.; али свештеници не може бити пре 24 год. Ја мислим да виједан био свештеник или световњак не може бити чланом сабора, док тридесету г. не изврши. То за то мислим, што дела сабора српски нису миље важности, него што су једне скруштине у општини; кад се онда није од скруштине да мора имати 30 год. (промениће се), онда мислим, да саборски послови не могу допустити, да чланом сабора буде онај, који мње од 30 год. има. — Дале каже се да мора знати читати и писати и после исправак г. И.

Павловића да мора знати „српски“ читати и писати. Ја сам за то, да се изостави и једно и друго и то с тога, што сте сад већ примили, да ће свештеници и световни заједно бирати и једне и друге. Оставимо њима то, они ће знати, кога ће изабрати, нигде у устројству нема то, да мора знати читати и писати (има). То само наша браћа Хрвати могу имати; али држим, да то није уместно с тога мислим да изоставе. Што сам после додао „свештеничког и световног реда“, то је за то, да макар и свештеник био, не може пре 30-те године изабран бити. Изједначио сам опет у том смотрењу, што и свештеник може бити осуђен због злочина може бити у степишту и т. д. јер то све може и свештеника сачувати. То сам за то ставио, што се избор заједнички држи.

Влаовић прота: И ја нисам за године, као да оне дају квалификацију; него ја имам исправак, да се дода у место године: „чувство народности у себи имајући“ (жагор). Ја ћу моје разлоге навести. Ми знамо, да има у народу таквих, који слабо мисле за народ, а знамо, да има више родољубивих и мање родољубивих људи. Ја из ових разлога исправак мој предајем, да се у место година штогод уметне (шта је то штогод? жагор) „родољубије или друга каква реч, која би то значила. Ја сам казао, да посланици буду родољубиви. — Ја ћу мој исправак прецизирати, дакле „чувство народности у себи имајући“ (Кенгел: морамо га распорити да видимо, жагор, председник звони.) То је мој исправак. Ја мислим, да нико неможе порећи да као доктори и адвокати, могу бити министри и свештеници и да немају више бистрине ума и знања него многи старији људи; а о нама старијима нећу ни говорити. Г. моја, од посланика на српском народном сабору, који имају дела црквено-народна расправљати, кромје знања иште се чувство родољубља и религиозности, које се неда књигама научити. (Др. Павловић: то је искуство, а није чувство.) Они треба да народност пред очима имају и да народне жеље бирају. Можемо допустити, да и млађе људе бирају, јер народ је наш суверен, па нека бира свакога у ком поверења има. Ја желим да овде на сабору родољубивих људи буде. Може доћи господа моја време, да ће се и други помешати као н. пр. на земаљским саборима. Ко је на угарским саборима? Јесу ли народности тамо репрезентирани? Најмања народност читав сабор саставља. Узмите сабор хрватски, који су тамо изабрани? Ко репрезентира народности? Може се и код нас десити, да се трећи умеша. То је моје мњење (живео!).

Др. Костић: Сл. сабори! Ја предлагам, да се у место: „чланом сабора може бити сваки члан православног цркве“ каже: „чланом сабора може бити сваки мушка глава православног цркве“ (смеј, жагор, председник звони.) Ако буде ко говорио за еманципацију жена, ја ћу у последњој речи разлоге навести.

Вујић Божић: Сл. сабори! Ја бих предложио, да дође после речи: „који има пуне 24 год. или је законом проглашен за пунолетног“ (жагор, председник звони.)

Др. Касапиновић: Ја би предложио, да овај чланак овако гласи: „чланом сабора може бити сваки пунолетан члан православног цркве у опсегу српске патријаршије и митрополије, а оно друго да се остави.“

Трбојевић Јован: Сл. сабори! Ја пристајем уз исправак г. епископа нарочног а то из разлога тога: што се лета тиче ја допунити да може бити од 24 год. филозоф и стручњак, али у тој години не може много знати из живота народног. Ја мислим, да би се могло примити 30 година. Што се другог тиче, да они, што незнају читати и писати, ја мислим, да и прости земљедјелач може доћи, да штогод предлози, ја мислим, да би такове могли примити на сабор, јер и таквих људи има, који су од природе паметни и понај тога искусни.

Др. Стевановић: Сл. сабори! Пошто сам уверен да је онај исправак, који каже, да посланици не могу бити, који нису навршили 30-ту годину, из тог узрока стављен, што се мислило, да није до 30 године мозак довољно развијен, то ја на основу тога предлагам, да после речи „који има пуне 24 год. дође: а није 60 година навршио.“

Др. Павловић: Сл. сабори! Ја сам за редакцију овако, како овде стоји. За 30 год. нисам због тога, што искуство је код свију народа познато, да је човек од 24 год. зрео; а ко није зрео до 24 године, тешко ће и до 30 год. зрео бити. Што се разлога г. исправљача тиче, што невоји желе, да се без обзира на године изабрати може, а други желе, док не буде проглашен за пунолетан — ја сам против тога, јер то може бити у изабраним државама; али код нас је за сад најбоље, да одредимо 24 год. Што се пунолетства тиче, ту закон сасвим друге обзире узима; н. пр. ако је за оно добар, не може и за ове послове бити добар, јер ови народни послови изискују велико искуство. Ми зависимо од општих начела, општих права; и др. филозофије и права може се претрпнати па да се спрми. Не мора он едма на сабор ићи. А што је споменуто Пит, то је само у Енглеској било; али где су други? То су врло ретки. Ја сам из тих узрока потпуно за редакцију.

Ју даић: И ја сам господа моја за редакцију. Само г. И. Павловићу имам нешто одговорити. Он каже, да се може изннжне чинити у штем сабору, као да се састоји из доктора и адвоката. Кад предпостављамо да мора знати српски читати и писати онда се предпоставља да може и други доћи на сабор осим адвоката, јер овде се у опште говори, да сваки мора бити пунолетан. Само то сам хтео казати, да може и онај, који мање од 24 год. има, на сабор изабран бити; а да је нужно да зна читати и писати, с тим се слажем и то да зна српски читати и писати.

Живковић архим.: Ја се сл. саборе слажем са редакцијом; само на исправак г. др. Касапиновића имам приметити, да обично такви чланци, који квалификацију прописују неко ограничење гађају. Исправак г. др. Касапиновића свако је ограничење искључио; ја дозвољавам да има разлога, али сада цео чл. XIII. треба да се изостави; јер чл. I. стоји: да је српски сабор српски, који у опсегу српске митрополије и патријаршије ово и ово ради. Дале ако би онај чланак изоставио, онда и овај излишан постаје.

Сандић: Сл. сабори! Ја сам за редакцију, али да изоставе „има пуне 24 год.“ из разлога, који

су овде већ навиђани. Али уз то још морам нешто додати, а коме ми је дао повода г. прота Влаовић, споменути младе адвокате. Ја сам бивао на омладинским скупштинама и тамо сам виђао и млађих чланова, испод 24 год. и бога ми, на част би било и овом сабору, кад бих и таквих овде било (на ствар! жагор, председник звони). Ја сам сл. саборе већ једном замолио високог председништво, да ме оно опомене на ред, ако до тога дође; и по том оглашујем се, да ме г. саборници узнемирују. — Рекао сам већ једаред, да године не чине квалификације, него памет и способност. Споменуто је нешто и о докторима. На то велим: доктор, чим добије диплому, одма има право бирати и изабран бити; тако се бар за мог времена у Бечу практиковало. Стоји даље, да мора знати читати и писати; ја кажем да је ово ограничавање изборне слободе. По времену ће и у нас књига раширити се по народу и већма, јер ми се баш око тога и старам, да се школа и просвета дигне; ми охемо, да и земљедјелци читају. При том ипак нисам за то, да дође пних до 15—16, који незнају читати, јер то би било као она у рајсхрату сељаци из Галиције. — Имам још г. проту Влаовићу одговорити, који иште, да кандидат познаје живот народни. Кољко ја знам у нас слабо старији познају историју нашу, већ баш млађи нараштај око тога се пашта, и више зна историје наше нег старији. У осталом и пунолетство се разнотумачи. н. пр. у Србији 21 год. у Грца је било 40 год, за Јевреје знаће господа, која се у библији разумевају, и опет велим године не чине квалификацију.

Груборовић: Ваша преузвишеност! сл. сабори! Ја се потпуно слажем са редакцијом, и о овој ствари немам ништа рећи, него имам друго нешто приметити. Овде се толико предлога и исправака доноси, и дебате се као хотимице одуговлаче, дебатира се без нужде о једном предмету, и што су господа предговорници казали, то се толико пута понавља, а напослетку опет дође први предлог и тај се прими. Из тога видим, да се као хотимице ствар одуговлачи, а тим се велики трошак чини. С тога ја бих предложио, да се ово скрати и да се пређе на гласање.

Сандић: Молим, пошто сам ја пре господина Груборовића говорио, тиче ли се мене та примедба? (жагор. Председник звони.) Молим да г. предговорник изволи казати, да ли се то тиче моје личности.

Груборовић: Тиче се у опште, јер чини ми се, као да нека господа хоће, да се овде небају у говору.

Сандић: Тим сам задовољан; ја сам само желео, да се то констатује.

Председник: Ја мислим г. моја, да сваки има слободу говорити, и сваком се може дати прилика, да своје мисли искаже, јер тим се ствар раширивања, и може се појам боље схватити и боље расправљати. Међу тим ако сл. сабор хоће, да се говор ограничи, и ако је овај предмет довољно испрљен, може се на гласање прећи (гласајмо!).

Анђелић архим.: Ја холим за реч и то за то, што за исправак г. др. Стевановића нико није говорио; јер ја мислам да говорим у корист исправка г. епископа, а ако би тај пропао, онда пошто у свези стоји, за исправак г. др. Стевановића. — Сл. сабори! Она господа која су за редакцију говорили, рекао бих, да су и овде исцупили онај тешки задатак, кога сабору овом ваља вршити. Господа моја, ми седимо овде и седнџе после нас дужношћу том обавезани, да граде норму, да граде законе, да одредјељују одношења цркве према влади, према вероисповестима и другим, да потребама црквено-народним донесу лека. Господа моја, ту се за вршење тих послова тешких, неопшту само 24 године, не иште се само да буду др. права и медицине или magistri chirurgiae, него иште се аналне опште, знање свестрано свају потреба црквено-народних. Ја неналазим довољно гаранцију о искуству у 24 год. него више у 30 год. а још више у 60 год. За то прихватам исправак г. еп. Груића, а ако би он пропао, онда још радије исправак г. др. Стевановића.

И. Павловић: Ја мислим, почем се толико исправака нагомилало, да предходим добрим примером и да одустанем од исправка.

Председник: Имају ли господа исправљачи за исправке што рећи?

Др. Стевановић: Ја имам приметити, да г. архим. Анђелић није разумео мој исправак. Ја нисам искао, да онај, који је 60 год. навршио, може бити изабран, него да онај, који је навршио 60 г. не може бити изабран, т. ј. да онај може бити изабран који није испод 30, а није преко 60 год. (жагор).

Анђелић арх.: Онда ја усвајам тај исправак.

Др. Касапиновић: Ја ћу бити врло кратак. Само хоћу да обратим пажњу сл. сабора на оно, што ће изостати из чланка XII. односно XIV. о годинама нећу да говорим, него само о оном: „и није био ради простог злочина осуђен и казњен.“ Ја кажем да се оно у данашњем времену цивилизације не може примити, јер има случајева где је неко осуђен због злочина, а није злочин; а има, који нису осуђени а заслужили су то. Хоћу уградити да рекнем, да је у том Србија напреднија и од Аустрије. Србија каже, кад је ко осуђен, онда му се одузима на неко време право грађанства, тига му се даје прилика, да се може поправити; с тога ја бих препоручио, да се мој исправак усвоји. О годинама је већ толико говорено, да немам на то ништа више приметити. У осталом одустанам и ја од мог исправка.

Председник: Сад нех изволи г. извештељ говорити.

Др. Милетић: Сл. сабори! Мени је као извештељу, здраво тешко овај чл. бранити, кад је толико са исправцима прорешетан, па и сам морам признати, да се с њиме неслажем. Овде стоји: „има пуне 24 год.“ То мислим да може остати, само да се стилизује другиче, да се каже: „који је навршио 24 год.“ „зна читати и писати.“ То је редакција; ја мислим, да то за сад бар, док се наше школе боље неуреди, бар у Крајини, остане; јер ћемо напослетку, ако се школе тамо неуреди, снасти на то, да могу само изабрани бити они, који су свештеници, или од световних официри старјешини, трговци и доктори, а нама је познато, да тамо има људи, који у туђњу биста; и адвар разум имају, да могу схватити ствари чисто боље, него они, који енглески и француски говоре;

„Старатељство, степиште, злочин и т. д.“ то је већ г. др. Касапиновић казао, да су то све ствари, које друга власт и онако изван нас одредјељује; ако народ хоће да бира ваљаног човека, лако га је бацити у степиште. Ја мислим, да народ наш неће бирати злочинца ни расликују, да ће толико свести имати да то неће радити. С тим излазимо пред свет као да то код нас бива, као н. пр. чисто се трговало донети закон о опекубици, док се није то догодило. Ја мислим да оставимо народу, то ће он сам знати. — Што се тиче година, то ја држим, да може човек и испод 24 год. бити зрео, особито ако је свршио науке. Не знам како да ти доктори на угарском сабору могу бити способни, а овде не. Ја знам да има и доктора с већим ушима од других људи (смеј.) Али народ неће такве бирати. Дужност ми је наравно заступити овај предлог одборски према симпатије моје дајем предлогу г. др. Касапиновића.

Др. Павловић: Само ћу то за будуће случајеве приметити. Г. др. Милетић боље би било да је то оставио другом коме, да брани одборски предлог. Ја би имао ту много одговорити.

Др. Милетић: Онда изволе одредјељити увек унапред, јер ја нисам крив, што сам онда изабран био за извештеља, јер ја бих морао увек бранити оно, што није моје, почем сам у мањини остао. Извеште другог метнути. Ја сам увек објективно изложио и разлоге већине; а ја моје субјективно уверење не могу пријатити.

Председник: Она господа, која су за редакцију чл. XIV. који овако гласи: (чита га) нех изволе устати (већина). С овим прима се чл. XII. односно XIV. (звони.) Господа моја, сутра је празник вознесенија и мислим, да ће се господа посланици и они, који се занимају у одборима, одјорити и одборске послове свршавати и тако моје би мњење било, да одбори у петак своје послове свршавају; а седница ће бити у суботу у 9 сати (прима се.) А сад ватарамо седницу (живео!)

(Свршетак у 1½ часова по подне.)

З а п и с н и ц и.

L. седница 23. I јуна 1870.

Перовића Др. Св. Касапиновића.

Њег. преузвишеност отварајући у 9 часова пре подне сед. позове перовићу да прочита записник прошле седнице.

Перов. Исидор Павловић чита записник прошле седнице. Записник прошле седнице одоствовава се.

Њ. преузви. подноси молбеницу удове Миле врже која моли да јој се од половине прихода парохије перјанске рачунајуће од 4 априла 1870 год свршетка исте године, где је њен таст парохом био један део милостиво одреди. Да се преда петицијом одбору.

Њ. преузви. подноси молбеницу учитеља Исака Витаса у Лапцу који моли да му се син Стеван реалац у овдашњу богословију и благодјејање прими. Да се преда петицијом одбору.

Њ. преузви. подноси молбу православног свештенства околине пожешке која моли да му се у место сеске даде накнада у смислу рескрипта од 200 фор. Да се преда дотацијом одбору.

Др. Суботић подноси молбеницу становника места Дивоша који моли да би се давање десетка винског што су Дивошани досад манастиру Кувеждину давали, обуставило. Да се преда петицијом одбору.

Др. Суботић подноси молбу становника места Дивоша који моли да би се приликом сабирања разноврсних доходака један саборски члан као контрола у манастир Кувеждин изаслао. Да се преда петицијом одбору.

Андрић подноси молбеницу Печварског пароха Уроша Марковића који моли да се Печварској општини припомоћ из народних фондова ради издржавања свештеника одобри. Да се преда петицијом одбору.

Др. Павловић подноси жалбу срп. правосл. општине Санаоке против тамошњег другог намештеног пароха Александра Антоновића с молбом да се из Санада у прву своју парохију у велики Ст. Миклаш поврати. Да се преда петицијом одбору.

Миликић подноси молбеницу коморанске и јурске црквене општине која моли да им се 200 фр. из срп. нар. фонда за плаћање њиховг пароха подари. Да се преда петицијом одбору.

Др. Милосављевић подноси жалбу српске правосл. општине слободне краљевске вароши Вршца противу злоупотребања конвисторије. Да се преда петицијом одбору.

Др. Милосављевић као извештељ петицијом одбора јавља да је услед саборског закључка 18 јуна ов. год. по ком се сви они подносици, који су од слава сабора петиц. одбору упућени, но који по своме предмету у други који одбор спадају дотичном одбору уступе; предао дотацијом одбору следеће поднеске.

1. Поднесак општине Черевинке која моли да се из четвртог у пети разред спусти.
2. Поднесак Јоакима Јовановића свешт. крушдолског који противу Шатриначке општине захтевању, моли да севија остане парохијална.
3. Поднесак општине Шаренградске која моли да се сабор заузме за мале општине и да им припомоћ да.
4. Поднесак општине срп. Св. Петра која моли да се место два пароха само један с капеланом остави.
5. Поднесак општине Шуљманске која моли да се парохо старом Аранџком пензија одреди.

а администратор Павле Николић за правог пароху постави.

6. Поднесак Старчевачке општине која моли да се прва манастира Војловице кој као парохиска црква остави и мирског свештеника за пароху добије.

7. Поднесак општине Ивђијске која моли за припомоћ од 200 ф. за издржавање свет пароху.

8. Поднесак свештеника карловских који моле и им се што пре за шест месеца недобивена плата изда.

9. Поднесак свештеника Рау-Алмашког који моли да му се припомоћ из народног фонда у 200 ф. изда.

10. Поднесак општине Шаренградске која моли да јој се припомоћ из народног фонда изда.

11. Поднесак општине Цијановић брда која моли да јој се системизовани капелан при- да.

12. Поднесак општине Лукаревачке која моли, за припомоћ из народног фонда за издржавање пароху.

13. Поднесак општине Бјеловац која моли, да се код парохује Баборјечке остави.

14. Поднесак општине Стари и Нови Бановци која моли да се за самосталну парохују протласе.

15. Поднесак општине Осередуи, која моли да се Давидо Будисављевић за пароху њеног постави.

16. Поднесак општине Подпорањске која моли за припомоћ из народног фонда ради издржавања пароху и учитеља.

17. Поднесак општине Путиначке која моли за припомоћ из народног фонда за издржавање пароху.

18. Поднесак општине Јасеновачке која моли да се из трећег разреда у први подигне.

19. Поднесак општине Мајско-Пољане која моли да се као самостална општина остави.

20. Поднесак општине Егарске која моли за помоћ од 300 ф. из народ. фонда.

21. Поднесак општине Загорје која моли да се у првобитно своје стање постави.

22. Поднесак општине Кореничке која моли да се досадашњи обичај служења код њих одржи.

23. Поднесак општине Илоцац, која моли да се при бившој парохуји М. Војској остави.

24. Поднесак општине Вељуске, која моли, да јој се плаћени капелан постави.

25. Поднесак општине Багровачке која моли да се за самосталну парохују остави.

26. Поднесак пароху Оточког Свевидића, која моли, да се Оточац у прву класу подигне.

27. Поднесак Рау-Мечанског, која моли, да се она за праву парохују протласи, а Печвар Филвал остане.

28. Поднесак општине Мехалске, која моли да јој се две залишне сесије на просветне цели оставе.

29. Поднесак општине Гаћско која моли да се место једне парохује првог разреда, поставе две са 4 и 6 разредом.

30. Поднесак Димитрија Теофановића која моли да се или он или његов сопарох премести.

31. Поднесак Васе Богосављевића пароху Мјаморачког, који моли да се постојеће две парохује на једну редукую.

32. Поднесак општине Горица која моли, да се парохуји Медарској прикључи.

33. Поднесак општине Свирчак, које моли да се имену неки §§. решкрипта односно дотације.

34. Поднесак пароху Егарског Јанковића, који чини предлог о дотацији свештеника.

35. Поднесак општине Давранске која моли за припомоћ од 200 ф. или наплату по старом обичају.

36. Поднесак Пете Маринковића пароху у Црној Бари који моли да се његовој општини припомоћ из народног фонда даде.

37. Поднесак мајистрата Иванића Града која моли да се тамошњој општини припомоћ из фонда даде.

38. Поднесак општине Шивковске која моли за припомоћ из нар. фонда.

39. Поднесак Симе Ђурића пароху Ара- дацког који моли да што пре до своје плате дође.

40. Поднесак општине Срб. Титош, која моли за припомоћ из нар. фонда.

41. Поднесак општине камерална Сенђура која моли да се стари начин наплате свештеничке остави.

42. Поднесак поглаварства Копривничког које моли да се општине Глоговац и Бачов- цице од Плавшица одцпе и Копривници при- додаду.

43. Поднесак општине Бродске која моли за припомоћ из нар. фонда.

II. Школском одбору.

44. Поднесак Стевана Николића учитеља која моли да му се пензија из нар. фонда год. издаје.

45. Поднесак Васе Барића учитеља који моли за припомоћ из нар. фонда.

46. Поднесак Петра Јовановића учит. који моли за пензију из нар. фонда.

47. Поднесак Павла Ожеговића који моли да му се пензија из народ. фонда одреди.

48. Поднесак општине Банске која моли за припомоћ из народ. фонда ради издржавања учитеља. Узима се на знање.

Др. Милетић као извештач одбора иза- сланог ради Даљског црквеног нар. добра чита извештај који се под 'I. записника прилаже по- менутог одбора по којем одбор предлаже:

1.) Да се економска инструкција коју су изаслани повереници сабрани г. Чарнојевић и Секулић у споразумљењу са члановима управе нар. добра из оставине пок. патриј. Самуила Маширевића на јавној лиценцији купили од- добри, питање пак правно, да ли да се на- квада за ту купљену и у опште за потребну инструкцију из оставине и односно наследбине после пок. патријарха потражи, да се отворено остави. Прима се.

II.) Да се изашље саборска комисија од 3 члана на ту цел „да економски инвентара Даљско црквено-нар. добро нарочито да по- пише и опише неокретности по њином обиму и каквоји земља и шуме, да инвентара по- кретне ствари и инструкцију, да прегледи и ин- вентаре свију нарочито економских здања, и извиди потребу поправке истих, даље да на ос- нову тога економског инвентара сачини план економски, по ком би се иста добра машину- ласати могла.

Управа нар. фондова да се упути да одреди једнога члана на судовање, и да пажње мапе и инструменте на употребљење даде. Прима се.

III.) Да се до даље саборске наредбе у- права тога црквено-нар. добра повери г. Петру Чарнојевићу са пуномоћствима, да он било из по- стојеће особа или иначе састави потребни стручни персонал за манипулацију, књиговод- ство и контролу Даљског и осталог црквено- нар. инвентара; да се на том персоналу потребно упутство даде и да га надгледа и о- звему сабору у своје време и са својом одго- ворности извештај поднесе.

За чланове комисије горње предлаже од- бор г. Петра Чарнојевића, Андрију Секулића, Јосима Јорговића, а за струку мерења госп. Петру Лулу.

Др. Касаниновић предлаже, да се ова тачка поново упути одбору с упутством да изради предлог да се регулишу одношаји између са- борског повереника и постојеће управе нар. фондова. После подуже дебате прима се III. тачка одборског предлога са додатком др. Ка- саниновића.

Др. Милетић предлаже, да се постојећем одбору придодат и др. Касаниновић. Прима се.

Пошто је председник одбора за помешане општине Пуло сабору саопштио, да је поме- нути одбор трећу тачку свога сабору већ под- несеног предлога, која је одбору ради ново редакције повраћена, редитовао, чита извешта- лац арх. Живковић нову редакцију која гласи: да се изабере један одбор од 8. лица, који ће под председништвом њег. преузвишености г. администратора мит. са одбором од стране са- бора романскога изасланом у додир ступити на покушење споразумнога обављења разми- рица, које су поникле из подељења двеју ми- трополија и које покушење у смислу закона свакоме потраживињу на правном путу има да предходи. Да се о томе страна романска односно делегирани одбор њен путем високог председништва сабора са њим извести одма, да на тај ковац исти романски одбор овамо дођа може, и да се међутим одбору који се од стране сабора српскога одма бира, наложи да изради и сабору на развићење и одобрење поднесе напутак, кога ће се по тиме молу држати имати.

Др. Суботић предлаже, да се овај пред- мет за журан прогласи и још данас у пре- трес узме.

Др. Милетић додаје предлогу дра Субо- тића, да се предлог одборски без дебате прими. Предлог др. Суботића са додатком др. Миле- тића усваја се, а по томе и нова редакција III. тачке предлога одбора за помешане оп- штине.

Др. Милетић предлаже, да њег. преузви- том приликом кад о овом закључку романског митрополита извести, уједно истоме јави, да су Срби од своје стране субстерирају радњу ко- мисије за помешане општине. Прима се.

У одбор који је у трећој тачки предлога одбора за помешане општине предложен, а од сабора усвојен бирају се: Г. Мандић, Чарно- јевић, др. Суботић, др. Милетић, арх. Жив- ковић, др. Касаниновић, др. Милосављевић и Пуљо.

По том позове њег. преузви. да се приступи генералној дебати о предлогу у смотрењу до- тације свештеника.

Др. Суботић подноси следећи предлог: Да се особени одбор изабере па да се њему пре- даду сви оперативни, да их претресе и нов пред- лог у овом предмету изради и поднесе.

А. Савидић подноси исправак: да изабрани одбор засада присто ревизију §§. решкрипта, које ваља извесити до првог сабора што дође.

После подуже дебате стави њег. преузви. питање: дали се предлог дотационог одбора прима за подлогу специјалној дебати. Предлог

дотац. одбора неприма се већином гласова за подлогу специјалне дебате.

Потом се приступи гласању о предлогу посланика дра Суботића, који се већином гла- сова прими.

У 2. сахата после подне претвори Њ. пре- узвишеност седницу у конференцију ради из- бора одбора који ће нов предлог о дотацији из- радити, отварајући у 2. сата поново јавну седницу предлози њ. преузви. следеће особе у поменути одбор: Г. Бранковића, др. Суботића, С. В. Поповића, Секулића Анђелића пароху, Кукића и Жакулу, који се једногласно приме. Затим закључи Њ. преузви. у 2. часа после подне и заказује идучу за 25. јуни у 9 сати пре подне.

LII. седница дана 25. јула.

Перовоја др. Ника Максимовић.

Њег. преузви. отварајући седницу у 9. са- хата пре подне позива перовоју да прочита записник прошле седнице саборске.

Перовоја др. Касаниновић чита записник. Одостоверена се.

Њег. преузви. јавља сабору, да је посла- нику Иои Павловићу допуст на 43 сахата дала, рачунајући од 25. јуна о. г. Узима се на знање.

Њег. преузви. подноси брз јав посланика Стевана Ђурђевића из Питомаче у коме јавља да ради нарушеног здравља, не може одма на сабор доћи, међутим ако до 27. о. м. не- прише, да му се мандат као и ложен сматра. Узима се на знање с тим, да се овај брз јав по истом стављења рока пред сабором изнети има, ако међутим на сабор пришео неби.

Њег. преузви. поднаша молбу правосл. оп- штине глињске, да се сувишак од парохујала на школско-просветне цели у протопојату глињском употреби. Предаје се дотационом одбору.

Њег. преузви. подноси молбу Станка Зече- вића старатеља малолетне деце Персиде Јо- вановића и пуномоћника сиротињске благајне у Митровици, да се по гласу приложене о- благајне, коју је Каланоти настојатељ мана- стира Јаска подписао, дуг од 1000 ф. исплати. Издаје се петиционом одбору.

Прота Милутиновић подноси молбу Га- врила Поповића пароху грабовачког, да му и филијал његове парохује Свјатоси поврати и до- тична штета накнади. Издаје се петиционом одбору.

Др. Бранко Стевановић подноси молбу Ди- митрија Бранковића бележника темнишварске конисторије, да му се изда задржана бележ- нишка плата од 1. јануара 1869. Издаје се пе- тиционом одбору с тим, да што пре у овоме предмету извештај сабору поднесе.

Еп. Груић поднаша молбу правосл. оп- штине дољанске, да јој се управљена парохуја граховљанска утврди она ма којој другој па- рохији придружи или да јој се годишња нов- чана помоћ од 200 ф. одреди. Предаје се до- тационом одбору.

Јовић подноси молбу малоградичке црквене општине, да јој се насилно одузета и шумару Груборовићу предата земља поврати. Има се предати петиционом одбору.

Др. Ј. Суботић подноси молбу општине Мохово, да јој се Шаренград као филијал дода или место тог помоћ из срп. нар. фонда од- реди. Издаје се петиционом одбору с тим, да што скорије у овом предмету извештај сабору поднесе.

Др. Јован Суботић ставља на њег. преузви. следећу интерпелацију:

Је ли В. Преузви. вољна приопштити са- бору штатут гимназије карловачке, нарочито организацију патроната и начин послова при истом; затим точни и аутентични исказ фонда гимназијалнога и прихода од истог. Његова преузви. обећа, да ће на ову интерпелацију у своје време одговорити.

Др. Јован Суботић саопштава, да одбор коме је наложено, да регулише одношаје из- међу изасланика саборског у Даљ и постојеће управе срп. нар. фондова свој посао још обави није и предлаже, да се дотични изасла- ници у Даљ на темељу већ доведеног сабор- ског закључка одма испошљу. Прима се.

Пошто се на дневни ред прешло, подноси извештач одбора за прешне ствари др. Сте- фановић сабору на расправу предлог архим. Живковића, који гласи: Да се половина од оне своте, коју је за 1868. год. уг. легаслатива на црквене цели православне цркве у Угарској определила, наиме 13 хиљада форината за страну српске јерархије, односно српску страну по мешовитим општинама потражи, и да се та сума новаца до свога употребљења код срп- ских народних фондова као депозит на сахану остави и у томе смислу на уг. министарство сходно представља без сваког и најмањег од- лагања из овога сабора управи.

Прота Бранковић ставља следећи предлог који стоји у свеси са предлогом арх. Живко- вића: Да се од стране сабора овога нужни кофаци код в. владе учине, како би припада- јући део од годишње субвенције што се на православне црквено-просветне цели у Угар- ској годишње издаје, врховној духовној вла-

сти православно-српској уступни, која ће по по- треби појединих потребитих општине нужну припомоћ одређивати и односно издавати.

Др. Ј. Суботић предлаже, да се један од- бор од њих изабере и предлог арх. Живковића о овоме одбору на претрес и мишље изда.

Др. Максимовић предлаже, да се предлог арх. Живковића одбору за помешане оп- штине изда.

Пошто прота Бранковић на изјаву Њег. Преузви. да су од уг. сабора одређене своте на црквено-просветне цели православне цркве за год. 1860 и 1870. годину већ испришле, свој предлог натраг повуче и пошто се изре- кло, да одбор за помешане општине више не- постоји, усвоји се предлог др. Суботића, а чланови овог одбору изабраће се на крају седнице.

Извештач одбора за прешне ствари др. Стефановић подноси сабору на расправу пред- лог посланика прете Стефановића који гласи:

Сл. сабор да изволи још у текућу ових ово- јих седница 4 стипендије од 600 ф. годишње осим путних трошкова од 200 ф. из клири- калног фонда на ту цел решити, да се било млади свештеници, било свршени клирици или други световно изобразени младићи, који у себи осећају позив к свештеничком чину, у духовну академију односно у богословију у Русију ради свој вишег у духовним наукама изобразења пошљу, како би по том она као учитељи богословије овде могла будуће свештенике а они опет свој народ у духу нашег православља и садањег времена изобразавати. Стечај на ова 4 места, да се за 6 седмица из- пише; да се од пријављених најбољи изабери у с почетком идуче школске године у Русију оправе.

Извештач школског одбора Стева В. По- повић чита мишље школског одбора на овај предлог:

Да се испошље један питомац са стипен- диом од 800 ф., који би у бечком или другом ком свучилишту изучавао поглавито црквено право, уз то херменевтику, хомилетику, сла- венски и грчки језик. Стипендије да трају 2 до 3 године дана. Да питомац при тражењу те стипендије мора имати квалификацију, која је прописана за слушање факултетских наука и да у току свога учења мора редовно ис- казивати иншкрипцију, ереквентацију и коло-квију из поменутих наука.

Др. Суботић предлаже: да се решење о- вог питања одгоди на идуче заседање, а ме- ђутим да се овај предмет преда одбору, који ће га претрести и у погледу на организацију теологичких завода и у погледу финансијал- ног нашег стања.

Др. Ника Максимовић подноси на предлог прете Стефановића овај исправак:

Изабрани питомци обвезаће се реверсом, да ће по повратку свом најмање 6 год. слу- жити као професори на богословији српској.

Др. Костић ставља овај исправак на пред- лог прете Стефановића:

Да се сваки пут кад год би се послао који питомац за богословске науке у Русију, по- шље по један и на запад.

Милутић Ратковић предлаже, да из пред- лоба прете Стефановића изостане реч „млади.“

Др. Рогулић ставља предлог: да њ. пре- узви. односно хијерархија надлежним путем на- ради, да се четир нађане и погодне особе у руске семинарије односно богословије бесплат- но приме — које ће обвезане бити на нашој богословији кроз извесно време као професори служити и само ако се неби дало произвести, да се без оптерећења народног фонда приме онда да се може предложена по одбору сти- пендија дозначити.

У три четврти на 2 сахата после подне прешне дебату њег. преузви. са изјавом, да ће се у сутрашњој седници о горњим предлозима већање наставити и претвори затим саборску седницу у тајну конференцију ради договора о томе, које особе да се изабери у одбор „ад хок“, који ће предлог арх. Живковића у пре- трес узети и своје мишље о њему сабору под- нести.

После кратког времена продужи се јавна седница саборска и на предлог њег. преузви. бирају се једногласно у поменути одбор по- сланици: арх. Живковић, др. Павловић, др. Мандић, Пуљо, др. Рогулић, др. Костић и па- рох Ј. Јовановић.

У 2 сахата после подне затвори седницу њег. преузви. и заказује идучу седницу за 26. јуни 1870. у 9 сахати пре подне.

СРПСКИ НАРОДНИ САБОР.

Седница од 26. јуна.

Седница се одпочела у 10 и по часова. Пошто се записник од прошле седнице одо- стоверио и разне молбе и поднесци на до- тичне одборе упутили, њег. преузви. јави, да посл. Ђ. Манојловић, који је сада на кратком одпушту, моли, да би му се одпуст због до- маћи околности на 14 дана продужио. Сабор дозвољава одпуст, али под тим условом, да

поменути посланик за то време о свом трошку пошље свог заменика.

Затим нег. преузв. споришти сабору протест петровградских регименте против избора посл. др. Ј. Суботића, др. Пејача и др. Напошенића, који су у граници супрот највишем решкрипту изабрани.

Прота Беговић због неуспутности протеста предлаже, да се он на неугодно знање узме.

Др. Ст. Павловић примечује, да сабор не може и неће никад зарад. команди признати право улагања протеста.

Нег. преузв. мисли, да докле год постоје највише уредбе, да дотичне власти, којима то уредбе нека права дају, иста имати и вршити могу (гласови немају!).

Др. Рогулић изјављује, да кад би још што опорије ради игноровања петровград. команде било, он би то предложио. Да неби тај акат наружио остала саборска акта, држи да би понајбоље било, да се он савим одбаци. То је без бравлук, рече, да једна команда у сабору протеста улаже, јер све да би и било каква приговора против избора поменути посланика у граници, то би само једино надлежно министарство учинити могло.

Владика Кенџеља моли, да не падају у опште у сабору уверљиве речи према властима.

Грубоновић примечује, да кад би тога права било, то би га зацело много пре имала и употребила загребачка ђенерална команда, што се јасно види да га нема, јер га досад употребила није. Жели, да се протест од аста баци.

Др. Ст. Павловић ограђује се против изјава „бесобразлук“ и мисли да разлози треба да говоре, а не такве речи. Достојанство сабора изискује, да се само против некоректног поступка петровград. команде оградимо.

Нег. преузв. држи, да је овај сабор на основу декларације сазван, по којој граници припадају нека засебна права, као бирање 25 посланика из војеног реда; докле та резолуција за граници постоји (гласови: сада непостоји!), дотле је она за њу меродавна, те по њој не може нико ван границе за граничарског посланика изабран бити, и само на основу тога права улаже петровград. команда протест, и он је тога мњења, да сабор то узме на знање.

Др. Ј. Суботић предлаже, да се сабор изрази, да он петровград. команди не признаје право улагања протеста против избора у граници; да право преузимање о коректности и некоректности избора једино сабору припада и да се горепоменути протест као неупутан просто одбаци.

Тај се предлог већином гласова и усвоји. После тога поднесе сабору прота Бранковић следећи мотивован предлог:

„Поводом тим, што је између многих пароха и личних помоћника њихових распра по- редила се у подледу толковања извесних параграфа саборских закључака од год. 1865. што су највише потврду вис. кр. рескр. од 10. авг. 1868. добили, а наиме: I. Б. §. 20. I. Д. §. 33. и што је због тога већ и до парничења пред цивилним властима дошло; обавио сам на основу молбе многих таквих свештеника, следећи предлог, на сто високе ове куће ставити:

„Да изволи вис. сабор овај, који је једини надлежан законе своје толковати и објашњавати, преднаведене параграфе објаснити, а наиме:

„I. Да ли поменути §. 20. важи и распростира се и на оне помоћнике, који су се пре донесених ових закључака затекли, или само на оне, који су после одобрења закључака ових постали, и односно постати имају.

„II. Да ли се са §. 33. уклађу и постојећи уговори између пароха и капелана таквих, у погледу наплате капеланске, или само ови, које су пароси са овшттинама у погледу своје наплате имали.“

Ђурђе Бранковић прота, Јован Јовановић парох, Радослав Андрић, Стеван Анђелић парох, Д. Трбијевић прота, П. Влаховић прота, А. Чуповић, Дејоновић Павловић, Јован Миликић прота, Атаназије Мејић прота, Л. Стевановић прота.

Почем учинена питања због многи већ постојећи случајева треба и са правне стране расветлити, то др. Ј. Суботић предложи, да се због тога посебан одбор изабере, који ће ствар испитати и сабору што скорије извештај поднети.

Сабор тај предлог једногласно усвоји и затим посл. Ст. В. Поповић ову образложну интерпелацију на вис. председништво управи: „В. преузв.! Опште је познат чин да је блажене успомене патријар Јосиф год. 1861. био државном власти привољен сазвати из опсега постојавше епископ Војводине конгрес ради расправе горућих политичких одношаја;

Пошто је речена конгрес сазван привољом и поглавато у интерес државе;

Пошто је у њему био представљен само један део епископског народа, те тако трошкове тога сабора није право да подмари цео епископски народ;

Пошто трошак на тај сабор износи 7500 и неколико форината.

Пошто се та свота и сада води као готовина народних фондова и напокон;

Пошто сам из поузданог извора извештен, да је покојни патријарх Самуил упитавши се на дотичном месту ради исплате тих трошкова од стране државе, добио повољно одговора а пропустити учинити све кораке око те исплате;

Усуђујем се Вашу Преузвишеност најучтивље упитати, дали знаде у ком је стадијуму ствар сада? Јесу ли од стране управе епископских народних фондова учинили сви потребни кораци ради исплате те своте од државе? Иако су учинили оно са каквим успехом?“

Нег. Преузв. обећа, да ће на исту интерпелацију што скорије одговорити, док се само о упитној ствари ништа није.

Затим посл. Стева Ђурђевић, као извештач одбора за даљски процес, поднесе сабору и вис. председништво следећи извештај о стању поменути ствари и радњи истог одбора. Извештај гласи:

„Одбор изаслан по закључењу XXXI. саборске седнице од 23. маја 1870., да испита стање ствари у погледу спорних земаља између властелинства даљског и становника општина: Даља, Борова и Белог Брда, јест у држаној дана 24. јунија године 1870. седници под председништвом господина Петра Чарнојевића и у навичности чланова одбора: дра Јована Суботића, дра Свет. Милетића, К. Пуље и Стев. Ђурђевића последњег уједино као известиоца одбора, прије свега:

а) записник одбора, што га је срп. нар. сабор од год. 1865. у сврху испитана правог стања и одношења између патријаршије епископске, као властелинства даљског и становника општина: Даља, Борова и Белог Брда у погледу ораће и ливадске земље, под 22. и наставно 27. авг. и 1. септ. год. 1866. на лицу места у Даљу ставио, за тим

б) молбу општина: Даља, Борова и Белог Брда ради поправе са властелинством даљским у парници налазећих се 7000 јутара земље на високи нар. сабор под 20. мајом о. г. подвезени, надаће

в) набављени и састављени попис садашњег фактичног поседа како сесоналних, тако и у питању стојећих спорних земаља од стране појединих становника гореречених општина, и напоменуту

г) табелу урбаризалну општине белобрдске од год. 1852. и окрижаљку земљишног прихода општина: Даља, Борова и Белог Брда, прегледао, свестрано у претрес узео, испитао и усљед тога следећа пренашао:

1) Да парница у погледу тако званих арендалних до 7000 јутара износезних земаља између властелинства даљског и општина: Даља, Борова и Белог брда још довршена није, да се сада усљед уквинути у суду I. и суду II. молбе по властелинство даљског успешно и повољно изречених осуда, и усљед тога дозвољене реституције, још у течају расправног поступка код суда I. молбе налази, и да се за сада, премда је првацина по суду I. и II. молбе ексконтумација по властелинство даљско повољно осуда изречена, ипак са сталношћу повољан излазак речене парнице, управо из тог узрока, што се иста још у расправном поступку налази, ни за једну страну предвидети и установити не може;

2) да је закључком прошлог сабора изаслани одбор општински био, да дефинитивну поправу између властелинства даљског и горе речених општина учини и произведе, но да исти одбор речени задатак испунио, нити икакову поправу произвео није, јер је исти више правну нарав речених спорних земаља, него ли потребу и целосходност поправе испитивао и претресивао, и тиме сваку могућност добровољне поправе осујетио.

3) Да речене општине до 7015 душа искључиво Срба православне вероисповести броје, и да исте 3592 јутра сесоналних, а до 6754 јутра спорни земаља, дакле двапут више последњи него први земаља већ од најстарији времена поседују и уживају, и да исте земље, које су све једно као и сесоналне на кућне нумере раздељене, никад од поједини људи одузимање и на друге пренашање нису.

4) Да су речене спорне земље становницима речених општана од преке нужде и потребе, дочим од истих земаља у Даљу до 468 у Борову до 807, а у Белом брду до 260 кућа, дакле до 1035 кућа поседују и уживају, а од истих до 428 кућа осим речене спорне земље никакво сесонално земље немају. Да је покрај тога сесонални конституцио тако мален, да ретко која кућа четврт или више урбарског поседа држи и поседује, јер је такви већом страном на поједине куће само са осмином урбар. сел. подељен.

5) Да би у оном случају, ако би се речене земље, као што становници речених општина, као extrasessional — не изјавило (који би случај и онда настати морао, ако би у питању стојећа парница по општинаре повољно решена била) — речене земље по опстојећим прописи од стране поседника одкупати се мо-

гле, и да би исти откуп с обзиром на сада постојеће праистати — је у смислу царског пакта од 2. марта 1853. год. износио, и то:

У Даљу од I. класе 29 ф. 85 н., II. кл. 24 ф. 67 н., III. кл. 21 ф. 7 н.

У Борову од I. класе 31 ф. 33 н., II. кл. 26 ф. 60 н., III. кл. 21 ф. 12 н.

У Белом брду од I. класе 32 ф. 67 нов., II. кл. 29 ф. 3 нов., III. кл. 22 ф. 48 н.

Од једног јутра славоноског, дочим би одкуп од ливада за све општине једнако 18 ф. 50 нов. износио.

Ако се дакле речени одкупи међусобно успоредиме, и ако би се по највишем откупу од 32 фор. 67 нов. одкупна цена од једног јутра за све земље без разлике класа установила, то би са обзиром на број земаља од 7 хиљ. јутара откуд у целом 228.690 ф. износио, који би годишње на 6 проц. умањен приход са 13.720 ф. износио могао.

Будући пак да би се овај по законитом одкупу припадајући годишњи приход са данашњим фактичним приходом речених земаља и са приходом, који би се у будуће по рационалној економији задобити могао, сравнити и приподобити морао, да би се на тај начин без велике штете за нар. фонд с једне стране, с друге пак стране без великог притиска и терета за становнике речених општина примерна куповна цена установити и на тај начин целосходност поправе за обе стране, и изведење исте предложити могла, то засада овај одбор неупуштајући се у дефинитивно и меријорно питање за сада предлаже: да би изаслани одбор за извешћење и инвертирање даљског властелинства како садашњи фактични по петогодишњем просеку опадајући годишњи приход од речених спорних земаља на лицу места у Даљу, као и онај приход, који би се од истих земаља по рационалној економији задобити могао, извиди и пронађе, и исто ради могућег даљег долажа овоме одбору саопшти.

На основу извештаја учинене предлоге разложно подупирао је др. Ј. Суботић, и препоручивао да сабор исте вољно прихвати и усвоји. Који се без даље дискусије и усвоји.

Почем није више било за тај дан никакви интерпелација, поднесака и предлога, то се пређе на дневни ред, на коме је било продужење дебате о предлогу прота Стевановића, школског одбора и др. Ј. Суботића ради пошљања питања на изучавање виши богословски наука у Русију и Запад. Први је од говорника био уписан прота Беговић. Он се већ пре неки дан изразио, против странствовања по страним ма и нами сродним земљама; па као што је онда, тако је и сада противан изашиљању питања наши у Русију, који би тамо истина видели мноштво цркава, позлаћени торњева, преблати манастира, велики школа и библијотека, свештеника и архијереја, који достојно служе и цркви и народу и за обострани напредак се брину, али је све то само за Русију и руски народ пробитачно, нашем пак духу, навикама и прежим потребама то не одговара. — Затим прочита нека места писца Долгоруков, који је 1862. год. нешто о цркви и тадашњем руском свештенству писао, који вели, да је руско свештенство право робље властеле и црквени самовласника, који последњи у највећој разузданости живе и ни коме за своја дела одговарају. — Даље вели, да је њега јучерања жива дебата, с једне стране јако веселила, видећи, како се браћа свештеници ватрено и живо заузимају ради вишег изображавања клира, ал' напротив с друге стране снеселило га, што је тога уверења, да благородна и узвишена намера честитог прота Стевановића неби се изашиљањем питања у Русију постићи и остварити могла. Он би пре за то био, да се овамо из Русије позову ваљани и стручни професори, који би и осталим нашим младићима од велике користи били. Он је за предлог одбора из разлога гореречених, а и због тог, што је Запад среднште и тежнште свију наука и образовности а и сузда слободе јасније. Напоследку је вољан и одавати се гласу, да наши младићи могу ићи у Русију, али никакo није за то, да сабор преко вис. председништва умоли руску владу, за штитицију нашим питомцима. А и због вере није нужно слати у Русију, јер кад је Србин за 500 година знао сачувати веру без систематични догматика, херменевтика и омилитика, то ће вала и одада сачувати знати. Доказано је да је баш народ од оног доба почео боловати, од како му је наука вере са стране почела долазити... (Др. Н. Максимовић: на ствар!) На које се говорник са мало већом узбуђеношћу ограда, изнесавиен говор прекине и одлучно изјави, да он усваја предлог одборски.

Посл. Луна није за то, да се наши питомци у Русију шаљу, што је тамо угнетена слобода и што држи, да и овде за народна свештеника има довољно изображења. Он је за предлог др. Ј. Суботића. — Прота Живковић држи да нико одрицати неће, да смо у струци црквене просвете јако заостали; потреба је жива и очита, да се већ једанпут на том пољу код нас одлучно ради. У томе погледу много нам

и много мањка и оскудева; и не само због вишег изображавања клира, но и због свестраног народног образовања преко је нужно и последње је време, да се латимо средстава и изберемо пут и начин, како би што пре до тага дошли и постигли. Начин тај и средство налази он у предлогу прота Стевановића, само придодаје неку измену, да се садања богословија на неко време затвори и реорганизује за које би питомци своје курсове слушали, и после свршени наука рад на богословији одпочели.

Од говорника није више пријављено било, дебата се завршила и само предлагачи у одбрану своји предлога завршне речи држаху. Први је узео завршну реч у одбрану свога предлога

Др. Рогулић и подупирао је свој јучерањи предлог, објашњавајући, да не постоји никаква опасност ако се руска влада преко вис. председништва умоли, да наши неколико питања о своме трошку на духовним академијама изобрази; јер му је познато, да се и из наше државе у стране земље, као у Рим и немачке државе, о трошку ти влада питомци шаљу.

Игуман Ратковић жели, да се изостави реч „млади“, него да могу и старији — по званију своме већ практични људи — за предложене штитиције компетовати.

Др. Л. Костић подупире свој јучерањи предлог, да се од усвојеног броја питања половина у Русију, а половина на Запад ради свестраног штудирања богословски наука пошљу.

Др. Н. Максимовић изјављује, почем је његов односно прота Стевановића предлог нашао јака одзива и одбране, то се неналази више побуђеним мотивовати га.

Др. Ј. Суботић одбија од себе, као да је он са својим предлогом на то смерао, да се цела ствар ad grassas calendas одбије, но из већ наведених разлога, које уједино сада подкрепљује и тиме, што се 1. не зна кога на страну треба шикати а које струке да штудирају. 2. кад већ пишемо, онда треба да знамо на што ће ти људи доћи; треба их оксигурати, кад се поврате, да не буде и шикана, као већ с једним, јер да се ненамерава богословија затворити, онда би друга ствар била. 3. треба прво, да се богословија преустроји и плате професора одреде; по решкрипту је већ све то уређено, али и до данас на жалост није у живот ступило, нисмо дакле сигурни, да ће и ово за пет година у живот ступити. Даље, ако се богословија затвори, треба ће дужи времена, и за то време неће се они моћи по повратку своје наместити. И са самог финансијалног гледишта није за пошљање, јер се требало прво стање клирикална фонда испитати, из кој су већ многи издатци унапред одређени, а и још доста претензија на издатке има. Он је, да се ствар поново на одбор упутити, који ће свестрано испитати и идуће сезоне сабора, који ће на сваки начин, на јесен месеца октобра бити, истом на меријорно решење поднеше. Није за предлог одборски, да се на Запад, у Беч један питамац пошље, јер није нам потребе, да сву просвету само отуда црпемо, одкуда је у народ више зла неголи добра долазило. Велика је разлика, кад се већ свршени професор богословије на запад пошље, који ће већ знати за своју струку ваљани извора потражити, неголи млад свршени богослов, који још у својој струци стапности и темеља нема. Уче је био говорник изјавио, да неће ни зашто гласати, но почем је све разлоге сазнао, то ће гласити, да се засад меријорно дневна ствар не реши. — (У то време стигне на сабор др. Свет. Милетић, који је на кратко време одсуствовао, и због тога што је и сам у школском одбору био, те су му тако разлози одбора познати, замоли реч од сабора, да би их и он у нечему објаснио и расветлио, почем му се реч по самом последнику неможе ускратити, јер стављеном предлогу нема позитивна супрот предлога.)

Подупиран многим члановима сабора исту добије.

Објашњавајући разлоге одбора вели, да је и то одбор руководило, те није увидео потребу изашиљања више питања, што већ засада има један свршен, и двојица ће скоро свршити; што ће се богословија по свој прилици затворити. Што пак једнога запад препоручује, то је због тога, што тамо има свршених стручњака. Напротив немогу постојати они разлози финансијални, које г. др. Ј. Суботић навео, јер кад би се увидела нужада пошљања, то би се онда као што сабор право има, прирез на народ учинио и за нужду позајмљиво. Он није, да се и старији, тежи, у своје уверењу можда окорели људи шаљу, него млади, у којих је народно уверење корена захватило, и који ће живом вољом и одушевљеном прихватици се изучавања потребитих и овначених наука. Даље, он није да се ова ствар поново на одбор упутити, јер се незна каква могу временска наступити. Што се тиче пошљања у Русију он њу високопоштује, али је она засад у развијању, па науке нису на

СЛЕДУЈЕ ДОДАТАК

том ступњу, као на западу. Он усађа и под-
помаже предлог одборски.

Др. Бр. Стевановић јави се за завршну
реч као извештач одбора прешности, по кој-
му неки чланови примете, да неможе као та-
кав говорити, почем је ова ствар по предлогу
одбора прешности на дневни ред већ стављена,
које је он порицао и позивао се на досадашњи
узуз, то се наредњу задовољи да као члан
сабора у меритум се упусти.

Он је у подужем говору језгровитим и
необитним разлозима побијао мњење школског
одбора и предлог др. Ј. Суботића. Баш вато
рече, што је сабор прогласио ову ствар за
прешну и на дневни ред ставио, не може се
перешена на неизвесно време оставити. За
ухлебљење свршених питања, постоји оно
исто, што се на подобну примедбу посл. Димића
одговорило. Из финансијског обзира доказује
цифрама, да је могуће цеошкану своту одре-
дити, тим више, што је већ год. 1864—1865
на то сабором одређено, и докле оно постоји,
дотле је пуноважно. У опште, он је тога уверења,
да сви они разлози, који су при одређивању
изашлих питања за школу и професоре
учитељштва стојали, ти исти као не и у већој
мери постоје и за пошљање питања ради
приправљања за професоре на богословији. Да
се дебата скратила, уштедило би се 1000 фор.,
а то је већ једна штипендија (одобравање).
Што се пак тиче тврђења, да се боље,
свесније и стручније на западу богословске
науке предају, то је умисно побито и разложно
др. Ник. Максимовић. Усађајући предлог
проте Стевановића са исправком др. Л. Костића
и проте Живковића, побијао је одлучно предлог
игумана Ратковића, др. Рогулића и напоследку
предложи, да се предлог проте Стевановића
начелно усвоји и са донесеним исправцима
поново одбору упути, и тачније прецизира.

Посл. Ст. В. Поповић није за то, да се
богословија затвори, јер ако се ваљано уреди
дотација, онда неће бити нужде затварања,
јер ће народ требати ваљана свештеништва; ако
се пак неуреди, онда ће се богословија и сама
затворити, јер никоме се неће прохтећи, слушати
оне науке, после којих су траљави изгледи.
Затим је живљивим речима напао на посл. Јов.
Павловића, који је тврдио, да народу не треба
догми, и да се у богословији заведу само
реални предмети од којих ће народ више
користи имати. Нека места побијања од при-
лике су ова:

„Мој сусед г. Ј. Павловић одбацује тај
завод или ако га не одбацује, а оно предлаже,
да се реалне науке у таквом заводу предају.
Г. моја! овака школа има цел своју, 1. стру-
чно образовање, а 2. опште образовање; уз-
мите све стручне школе, па погледајте све
предмете и начин предавања, па ћете видети,
да свака школа преправља за стручњака, и
уједно стара се и о општем образовању. Тако
ја свађам ову школу за свештенике. Док ми
сви нерешимо да нећемо вере, дотле се не-
може војевати против тог услова и општојања
те вере. Док не решимо да не треба обрета,
да неосећамо никакве потребе у том погледу,
ного тежимо за напредком света, дотле немо-
жемо неки постојећи за то ред људи прене-
брећи. Најпре тај светски спор решите, а
ко можете, па онда говорити о непотребности да се
свештеници изображавају стручно, него само
реално. Ја дакле догди смо последњици вере
ове, која инволује неки крш знања, дотле
желим, да свештеници наши у богословијама
на основу те вере и изображавају се, да би веру
у народу распростирати и утврдити могли. У
тој свази ширења и укрепења вере свађам
ја дужности свештеника и нарочито по селима
стојећег, око кога се цела општана окреће,
због његова знања и изобразења.“

Он је напоследку, ма се какав предлог
примио, да се тим питањима да инштитуција,
шта ће дужни бити слушати и свршити.

Он иначе види, да пропада одборски пред-
лог, али га ипак као извештач препоручује
(смеј).

Прота Стевановић као предавач изјављује,
да после темељног излагања др. Бр. Стевано-
вића, изјашњења Ст. В. Поповића и јучерашњи
његови подпомагача, није вољан више арчити
време и морити сабор, него усађа исправак
др. Н. Максимовића, предложено инштитуци-
је Ст. В. Поповића, а ако до решавача дође,
подпомоћно и предлог проте Браковића.

Затим се пређе на гласање и то на пред-
лог проте Миликића подпомоћнут од 15.
чланова по именце, и предлог проте Стевано-
вића буде примљен са 40 против 23 гласа;
Групиј владика није гласао, а 14 одсуствовао.

Исправак др. Н. Максимовића, 1-ви проте
Браковића, Ст. В. Поповића у своју се ве-
ћином гласова; а игумана Ратковића и два
остада предлога проте Браковића падну.

После тога претвори се преузв. сабор у
конференцију, у којој се следећа лица у од-
бор ради претресања гореспоменутог предлога

проте Браковића једногласно изберу, и то;
Др. Свет. Милетић, др. Мандић, Пуљо и пред-
лагач прота Браковић.

Седница се у 1 и по часа заврши и сутра-
дан у 10. часова сакаже.

ИЗВЕШТАЈ

саборски извештач г. Цветића арх. и Ђорђа
Димитријевића о учињеној истраји у мана-
стиру Хопову.

След закључка са сабора од 13. јуна 1870.
год. којим је истрага у манастир Хопово на-
ређена, дошле подписани као чланови истражне
комисије изјављују, да је гореречена истрага
обављена, и поднесе истражне списе под Ч.
са следећим извештем:

Године 1866. постао је г. арх. Василијан
Петровић настојатељем манастира Хопова, у
који га је г. арх. Анђелић увео, без да је
том приликом инвентар саињен, и зато се
не зна, и није дознати могло, у ком се стању
манастир при предаји налазио.

Што се тужбе у погледу архимандрита
тиче, оптужен је, да са двома женским
забрањен живот проводи, од којих једна у
Руму, а друга у Новом Саду станује, и да се
истима манастирске ствари, као брашно, бер-
мет, дрва и т. д. шаљу. Ово све одбија г. арх-
имандрит од себе правдајући се, да је са
оном женом из Руме у сродству, код које
је болестан лека тражио, а к оној у Нови
Сад одлазио је из благодарности за њему још
од њених родитеља, кад се је учио, указаној
новчаној помоћи.

Доказа о томе, да г. арх. са горереченим
женским забрањен живот проводи, и да су
њима манастирске ствари слане, нема, а с тог
се показало, да у том погледу тужба није са
свим на месту, сасвим вато, што ипак толико
извештава, да г. архим. зашто из манастира на
дуже време одсуствује.

У погледу руковања са манастирским и-
метком ма да г. арх. у намеснику овог про-
тивника гледе, јер су један другог тужили,
ипак су се стања више све од намесника
против г. архимандрита наведена такта као
истинита показала, јер су иста од чести и од
других сведока потврђена, а од чести се и
комисија о истинитости истих уверила, а та
су следећа:

Уопште стоји да г. архимандрит са мана-
стирским иметком самовластно и на велику
штету манастира рукује, рачуне о приходу
сам без утицаја братства води, производе без
согласија често у безцену продаје, шуму тла-
чити даје, само да се што више новца набави,
а овамо свако издавање на поправак цркве и
издација избегава, које је са собом донело, да
је особито црква у занемареној опалози и да
прокинује, и по изказу духовника, кад му је
овај представио да се злочесто и напакано га-
дује, одговорио је: „немајим, неке све пропа-
дне; ја нисам овамо дошао да економишем,“ и
тако је што овоме одговара год. 1868. без по-
требе кућевне 175 акова шљивовце, аков по
10. и 12. ф. распродао, за коју би после 2.
године дана 20 ф. по аков добио, шуму преко
прописане сече и у невреме сеи је дао; даље
је исте године опет без потребе из народног
фонда 3000 ф. на манастир позајмио под
видом да порез плати, који му је с тим усла-
вљем дозвољен и дат, да од десетак који ма-
настир из прошлих година примати има и ко-
јег је сума око 5000 ф. износила зајам нар.
фонду поврати, но то је из фонда узамљеним
новцем порез одплатио а још мањи зајам је
нар. фонду повратио, ма да је 1868 9 године
од десетак преко 4000 ф. покупио.

О рачунима у опште можемо сл. сабор из-
вести да у том погледу никакве контроле
нема, да се занета неуредно воде, и онако се
оклоде како дотични по себе за добро нађе, и
прчино је братство признало да они све ките
које још настојатељ на подпис поднесе, под-
писују без да о истима знања имају. А то од
чести зато тако чине, што је тај поступак од
вајкада у манастирима уобичајен, а с друге
стране и несмеду другачије радити, јер би од
настојатеља гоњени па и казњени били.

Са рачунима за г. 1868. и 1869. настоја-
тељ је у отзатку и позван да тај недостатак
оправда, одговорио нам је; да и зато положио
није, што у прошлих годинама апелаторијум
држан није, а од чести и вато што треба још
неке документе да набави.

По на позив комисије, пошто нам није ни
книгу (мануал) о рачунима показати могао,
написао је ипак један рачун за год. 1868. и
предао нам је по доласку нашем у Карловце
који под Ч. прилажемо, и са којим показује
г. арх. да је г. 1867. имао 13270 фр. 69 н.
прихода а 13117 фр. 84 н. расхода, дакле
да му је готовости 152 ф. 85 н. претекло, но
кад му је од комисије саопштено да је исте
године по рачуну намесничком прихода 17559
ф. а расхода само 5522 било, и да дакле за

12037 ф. одговарати има, приметио је да је
намесник многе суме као приход увео; које је
он г. арх. од приватни за свој а не за рачун
манастира позајмио, и да је имао издавања за
које намесник знања нема, но како се про-
нашло није, да је осим прихода који већ у
намесничком рачуну долазе, и иначе издава-
ња било то вато свакојак сумња и на даље
остаје да је из више хиљада састојећи се су-
вишак занета у корист манастира потрошен,
што се рачуна тиче за 1869. год. исто нам
ни предао није.

Кад се узме да поред оваког стања ствари
настојатељ ни уважења а још мање моћи код
братства имати може, онда је познато ако
је то стање ствари даље и то собом донело,
да намесник и на своју руку што изведе, и
као што више сведока изказују однео се су-
прали намесничкој у Ирг многе ствари као
дрва, прен за покривање куће, брашно из ма-
настира.

По свему овом излази дакле да се под
манастирским иметком надзорништво неводи;
даље да се са манастирским иметком злочесто
на велику штету манастира рукује, и да је
за промену у управи ту већ крајње време;
зато смо тог познато мњења, пошто би свако
одлажење само од штете по манастир бити
могло да сл. сабор истражни акт што пре у
претрес узме и решење донесе.

НА ИЗЈАВУ Г. ЂОР. СТРАТИМИРОВИЋА.

(Саржетак).

Сад на другу изјаву Г. Стратимировића. Како
он лепо каже: „Д. није за свога петогодишњег
да као члан уг. сабора“ добио позване подпоре.“
По није реч о томе, да ли је као „члан уг. сабо-
ра“ него је ли у опште позване подпоре добивао?
То би му само пред судом доказивати морао, а и
могао, јер би се морао познати на људе, који се
овако саседоћа неможе набавити. Што се мађ. вла-
де тиче, ту ћу и опет споменути случај, где је
Стратимировић од ерара изпод руке добио на 300
јутара пашњачке, одворне земље на 11 година до-
на под закуп за 7 ф. по јутру годишње, коју је
одма по 20 ф. по јутру препродао; влада је исти-
на у „Застави“ изјавила, да је најпре државна без-
успешна ликвидација, но та ликвидација нити је ва-
љано оглашена била, нити је гласила на исте ус-
лове, него на сасвим друге, на које људи нису
пристали могли, и хтели, и тако је закупу на сло-
боде руке пут отворен. Да је Стратимировић и ос-
тим тога од мађ. владе добио новчану, и то зна-
мениту подпору, то је ствар у нашем народу оп-
ште позната, и ја би желео видети, били они, који
за то знаду, на суду призувајући подложни. Ђор.
Венкхајм, кад је министар био, зашта јединств
једна Србина, који је у високом званију: „Позна-
јете ли Стратимировића, и с које стране? Какав
је човек?“ Србин овај нехотећи зло, а не могући
добро казати, одговори: „Ако га нисте познали, по-
знајете га.“ На то јин. Венкхајм: „Толико смо га
познали, да много новаца треба.“ Ipsissima verba.
Србина овде нећу да именујем, а г. Венкхајма не-
могу овим путем за сведока позвати. За сада је и
ово довољан доказ.

Ја сам већ споменуо неке инциденте Стратим-
ировићеве. Још једну. Он је био у Талијанској, Швај-
царској; за време његовог бадења онде одсуство-
вао му овде „Гриден-гехалт“ од 2400 фр., који је
указао. Он је у Талијанској обистио са Кочутом и
неким талијанским људима; кад се натраг вратио,
у Бечу му поврати и међутим „Гриденгехалт“ и
опет му га за даље испитују, шта више говорило
се онда и о неким другим новцима, који су му из
Беча пред бечејским избором дошли. Шта је дјелова-
чио пут у Талијанску — шта ли повратио с пута,
и подпоре? Но баравно — Стратимировић говори
само о последњи 5 година и о мађ. влади.

Да ли Стратимировић и сад има подпоре, то би
се посматрати могли они, који незнају историју та-
лијанских кандидатура, који су господаре наминаче, али
не ванат мењали, питање би било, дали има руку
у Андришијевићу; или у Бјеловићу, или можда у о-
биј, на још у непом трену дену? Но то не спада
овоме.

Још једну. Стратимировић ме позива и на то.
да му наведем ма и један случај где „субјетане
интересе“ није по најбољем знању и савести за-
ступао, или где је још супрот ни имао? Незнам,
који су то „субјетане“ интересе? Ако жалостин,
незнам чии? Но ако се мисле животни интереси
србског народа, онда порам рећи, да сам ја неке
случајеве већ навео, а нарочито његове дослуке
абот Бозне са непријатељима хришћански народа
у Турској. Напоследку признају да је било време,
кад сам мислио, да ће Стратимировић поред свију
мана моћи народу србском у корист бити, јер му
се умни дар одрећи неможе, али сад се све њима
уверављам, да он, што се јавног карактера тиче, о-
стаје веран оној улози, коју је већ у почетку, у
покрету 1848. год. на видик изнео — т. ј. бити
клин раздора у народу србском, и то тим опаснији
клин, што се туђину за клин употребити даје. Од
пре га је можда и само често- или властољубље
водило — сад му је новца идола постао; ако и не
као цел, а оно као средство властољубља.

Он ни каквој влади неможе више бити од по-
зитивне вредности, јер је долијао у народу, али је
неким владама, ако немогу србски народ за оруђе
добити, доста, ако има једну, ма колико малу чету,
која ће бити или у укутини ма какве међусобне
борбе у народу, какве се борбе наравно у развитку
живота народног највише могу, и морају; тај се
клин ишао, и тај клин — или боље рећи чекић
томе клину, кога је држао у рукама владе, —
то је Ђорџе Стратимировић.

Поједине случајеве нити је вредно, нити сам
дужан наводити. Нарбу су србском и онако по-
знати, а туђинца би тиме само напустио, и утврдио

како и даље да раде. Доста је напоменути, да је
Стратимировић већ двојику Србаља увукао у мађ.
пресни биро, и да из књижице његове чете иду све
лажи и клевете, које се у разним, владама више
мање на диспозицији стојећим новинама на конгрес
србски проистичу, и одатле у друге, често и сла-
венске необавештене листове предаје.

Но народ србски избија — и ако Бог да, скоро
ће сасвим изгинути или тај из свога тела.

У Новом Саду 20. јун. 1870.

Др. Свет. Милетић.

На захтевање др. Светозара Милетића изјављу-
јемо истине ради ово:

После седнице саборске од 26. маја о. г. позове
нас пријатељ и епископ наш др. Светозар Милетић
да будемо сведоци одговора, што ће га дати извешта-
чица Ђорџа Стратимировића, безвредног посла-
ника на зем. сабору. Пошто се већ од неколико
дана говорало, како је Г. Стратимировић науку
позвати Милетића на „међан јуначки“, што га је
Милетић у јавној саборској седници назвао „интри-
гантом, који вато неће у сабор, што се овде не
нада више диспозицијом фонду.“ Знали смо ми
одма, чега се ствар тиче и пошмо с Милетићем
у његов стан.

С нама пође још више посланика, као што
мишљасмо на ручак, јер онамо беше и гостионица.
Кад уђосмо у кућу, пође за нама и остао дружина,
ма да Милетић, у колико је нама познато, није
никога позвао осим нас двојице, но није никоме
ни бранио улазити. По томе смо могли познати, да
је ствар и осталима већ позната да су разговарали,
шта ће бити. Пред стеном нађосмо на Јашу Игна-
товића, који примети на питање једног од подни-
сани, шта га овмо доводи, да је „Ehrensache.“
Повешти се у собу с нама и с осталим дружином,
окрене се Милетић Јашу Игњатовићу и још једном
нама реповнато човеку и зашта их, шта желе.
Непознати се стана обирати по дружини и промудра
нешто, из чега се могло разабрати, како он ову
госпуду не познаје и како само с Милетићем има
посла. На то се зачуше гласови из дружине: „Срби
смо!“ — а Милетић рече: Ја немам узрока своја
дела криви и обичај ми је све што радим радити
јавно. Изволите говорити! — „В. знате,“ рече
непознати, „да сте г. генерала Стратимировића
увердили јавно у сабору. Може бити да нисте добро
происледили што сте казали, зато вас позива г. ге-
нерал, да опозовете оне речи, којима сте га увер-
дили.“ — „Ја не опозивам,“ одговори Милетић, што
реко, реко. И не само да нећу опозвати, него ћу
још друге ствари изнећи на јавност о њему. —
„Онда молимо, да дате сатисфакцију,“ рече не-
познати.

„Ако ће сатисфакцију, ено му јавност, ено му
штампа, ено му суд, на нека је тража!“ — „Не
исплатио таку сатисфакцију“, промудра непознати.
— „Да какву?“ — „Та ви ћете знати —“ —
„Ако жели другу сатисфакцију“, грму Милетић,
„нека је право тражи од Аде Зуба, што га је на-
звао Georgios de los Schufios-om!“ — На то неопоз-
нати изјави, да ће тај одговор однећи „г. гене-
ралу“ и оде заједно с Јашом Игњатовићем. За
време целог тог разговора Јаша Игњатовић ни да
би рече, само би се издавао својим намештањем,
клинањем главе и прилажем да пристаје уз не-
познатог нам извештача. Слушаоци нису далили
никакога знака, како прилажу разговор с једне
или с друге стране.

У Карловцима, 22. јуна 1870.

Др. Лаза Костић
посланик шајкашки.
Јоца Груборовић
посл. П. банске цуконије.

(В.) У НОВОМЕ САДУ 26. јуна. У пре-
ђашњи петак 19. о. м. била је ванредна главна
скупштина овдашњег варошког општинства,
где је као главни предмет на дневном реду
било оснивање реалне околчане са занатлијом
школом, о чему је већ била реч у овом листу.
— Други важнији предмет у тој ванредној
скупштини беше питање о пропорцији стоке
на варошком пашњак. Ово је једно од најту-
гљивијих питања, кје свагда жестоке дебате
изазива, кад се о њему поведе реч. Сад се
покушало, да се та ствар једном стално уреди,
и тога ради је био изаслат један одбор, који
је у овој скупштини поднео свој извештај, и
по коме је решено, да само овдашњи становници
имају право своју сток у на варошки пашњак
терати и по разним протама стоке разделен
је пашњак. — Између осталих предмета
важније је још да споменемо и то, да је из
ове скупштине на угарски сабор отправљена
представка у ствари уређења муниципије, у
којој су најглавније тачке ово: изражује се
против §. 20. у законском предлогу мини-
старском, да се половина представника састоји
из оних, који највећи порез плаћају, јер то
би било стварање нове аристократије по поседу;
даље против тога, да над кр. варошима буде
вел. жупан, и против његове велике власти,
нарочито против његовог права суспензије и
субституције и против права кандидације чи-
новника; даље против начина састављања дисци-
плинарног суда, наиме против тога, да вел.
жупан већину чланова тога одбора поставља;
и још против других некојих тачака у закон-
ском предлогу о устројству муниципије изразило
се општинство ове вароши, а уједино је захтевало,
да се за сл. кр. вароши засебан закон донесе.

Јуче је била опет редовна месечна главна
скупштина општинства варошког, где је пре
свега закључено, да се сачини дисциплинаран
ред за званичнике, и тога ради је изаслат
један одбор. — За тим је прочитан донос мини-
старства унутрашњих дела, у коме жели, да

се у овој вароши заведе станарина (Standgeld) бар за странце, ако не и за овдашње. Решено је одговорити министарству, да се станарина не може завести, пошто је од ње приход неантан према оној штети, коју би уведене новине по пијацу довели, а поред тога даје повод многој кавзи. — За издање српске основне школе одређена је комисија, која ће цео посао надгледати и сваке главне скупштине подносити извештај о успеху издања. — Варошки професор Прока Бајић поднео је оставку и дата му је пензија од 300 ф. годишње, почем је 35 година варош ову служио. Том приликом је изаслат одбор да извиди, би ли се дужност професора дала спојити с другим којим мањим звањем. — Вар. подкњиговој дао је оставку и разписао се стечај за то место. — Најважнији предмет у овој скупштини беше дебата о подизању једне државне економске школе у овој вароши. Решено је за ту школу дати 150 катастралних јутара добре варошке земље близу вароши с лепим изгледом на Дунав и позвати поједине грађане, да и они од своје стране на ту цел шта допринеу. — На предлог капетана варошког решено је, да се број латова на 8 сведе, а број сержана на 10 повиси. — Да би се једном стало на пут злоупотребама, које чине овдашњи касаци, решено је да онај касацин, који се ухвати да криво мери, буде кажњен први пут са 25 ф., други пут са 100 ф., а трећи пут да му се радња са свим забрани. — На молбу више овдашњих рибара решено је, да се места на рибарској пијаци раздели и путем лиценцаје под закуп издаду. — Примљени су за овдашње станарнике Милош Смиланић из Каћа, Стеван Бајић из Кисача, и Мојсило Добић из Госпођинаца. — Овим свега овога било је још некојих предмета на дневном реду, који су од мање важности.

а—с. Н. Сад 27. јуна. Како је дојакошњи новосадски посланик др. Св. Милетић, као што је познато, по избору своје у Вахахиду новосадско посланство положио — скупшће се прошле недеље њих 50 бирача Срба Новосађана, договаривши се најпре с другом браћом, па отишлие г. дру. Стевану Павловићу и понудили му кандидацију новосадског посланства за угарски сабор. Др. Ст. Павловић, изненађен овом почашћу, замоли, да му се даде мало рока, док се о том најпре поразговори са својим пријатељима; он препоручиваше међутим другог једног ваљног Србина. На Иван-дан пак састадоше се бирачи у дворани „српског друштва са радиности“ и позваде др. Павловића, који дошав, изрази се да се прима понуђене му кандидације. Тога ради закаван је састанак браћа Новосађана за сутра (у недељу) у 10 сати пре подне. Како су Срби Новосађани у оваким приликама увек сложни и једнодушни, а против-кандидата и нема (а баш и да га буде), то ће кандидат др. Ст. Павловић бити једногласно за посланика изабран. Избор ће бити у четвртак 2. јулаја.

с. Н. Сад 27. јун. Стални (управљајући) одбор Срба занатлија саставио се редовно и почео свој рад. Представка дотичном министарству са уставом послаће се зарад одобрења ових дана. Међутим управаће се позив на сва места, где Срби живе, и позваће се Срби занатлије, да склапају помесне одборе међ собом. Рад прве скупштине занатлијске доштампава се и до који дан разаслаће се.

НОВИЈЕ.

— Ови дана стигла је из Париза у Берлин једна нота од француске владе, у којој се између осталог изјављује, да ће неповољне околности наступити, ако се принц Хоенцолерски прими шпанског престола. Уједно је у исто време влада француска брзојавним путем осталим европским силама сиропштила садању ситуацију.

— У тима ратним пристаништима с ередизеомн мору стигао је из Париза налог, да се тамошње флоте за пут спреме. Принц Наполеон на жељу цареву путује у Флоренц.

— Енглески листови „Тајмс“ и „Стандард“ изјављују, да Енглеска неможе због своје мирољубивости кандидатуру принца Хоенцолерског одобрити. Они се надају, да ће се тим наименовањем проузрокована узбуђеност, утишати, јер још ту кандидатуру кортељи нису усвојили.

— По вестима из Мадрида од 25. ов. м. шпанска влада закључила је кандидатуру принца Хоенцолерског европским силама званично до знања ставити. Кортези ће 10. јула покупати се и избор 19. о. м. предузети.

— Из Цариграда јављају, да је тамо 25. о. м. присисо подраж египатски и одма судтану у походе отишао.

— Сенат румунски верификаовао је избор разкнеза Кузе задржавши његову титулу кнеза и одпочео је своје јавне седнице.

Уредник и издавањел др. Свст. Милетић.

У Пекињу побунило се 9. о. м. становништво кинеско против Француза.

Сви француски становници, милосрдие се-стре, француски званичници, француски конзул и три Руса поубијани су и катедрална црква разорена.

Књижевне вести.

Штампа се на француском и скоро ће бити готова књига:

LES

SERBES

ET LA

MISSION DE LA SERBIE DANS L'EUROPE D'ORIENT,

PAR

VLADIMIR JOVANOVIĆ.

Садржина те књиге подељена је у глав-номе овако:

Epoque de l'indépendance nationale serbe.

Chute de l'Empire serbe.

Division politique des Serbes après la chute de l'Empire:

I. Les Serbes du Monténégro.

II. Les Serbes d'Autriche.

III. La Serbie.

IV. Les Serbes de Turquie.

Solidarité fraternelle serbe.

Omladina serbe.

Esprit public des Serbes.

Mission de la Serbie dans l'Europe d'O-rient.

La position de la Serbie favorable à l'accomplissement de sa mission.

Mœurs et institutions démocratiques serbes.

Les principes de liberté et de progrès seule base solide de l'unité nationale et de l'accomplissement de la mission de la Serbie.

Les progrès réalisés par la Serbie depuis son émancipation constant que c'est seulement sous l'empire de la liberté nationale et humaine que la civilisation peut progresser.

Le spectre du Panславisme.

Prétentions annexionnistes de l'Autriche.

Les difficultés et les impossibilités de relever cet Em-pire.

Les mêmes difficultés, les mêmes impossibilités existent aussi pour la Turquie — Tactique des puissances di-plomatiques envers la Turquie. — Les vrais intérêts de l'Europe en harmonie avec l'émancipation des Chrétiens d'Orient.

Appel à la presse démocratique de l'Europe.

Књига ће изнети око 300 страна у ома-њом формату, а стаје само 80 новчића или 8 гроша за Србе. Који би је од Срба на фран-цуском имати хтео, нека похита јавити се у-редништву „Младе Србадије“ (најдаље до св. Илије). Ко напред новце пошље, добиће књигу непосредно из места где се она почела; иначе књига ће се разаслати уписанима рег Nachnahme из Новог Сада, куд је подпи-сани намеран вратити се на крају овог месеца, у Паризу, у очи Видов-дана, 1870.

В. Јовановић.

СКУПШТИНА

српско задруге „за међусобно помагање и вађевицу“ у Новом Саду, биће у среду 1. јулија ове године, у дворишту српског дру-штва за радиности у 5 сати после подне.

Предмет већања: измена статута, како је иште дотично министарство пре потврде.

Позивамо овим уписане чланове, да изволе доћи на скупштину.

У Новом Саду 24. јун. 1870.

А. Сандић, пр. секретар. Ст. Јектић, пр. председник.

П О З И В !

Бираче, српско-народне слободо-умне странке позива изабрани одбор на састанак у недељу 28. јуна пре подне у 10. сати у порту ајмашке цркве ради братског договора о из-бору земаљског посланика на угар-ски сабор. Одбор бирача.

Трговина и обртност.

Пешта 26 јуна. Понуда са шеницом била је прилична, давало се у 10 до 15 нов. јестиније. Цео обрт нанео једва до 8000 цолски центи. Сва остала друга рана, била је без икакве продаје само је ре-ница нешто боље пролазила. Продавано је:

Шеница потјиска: 88 фун. 5 ф. 60 н., 86 фун. 5 ф. 40 н., 87 фун. 5 ф. 45 н. Вачка: 83 фун. 4 60 н., све на време исплаћивање. Раж: 80 фун. тешна 2 ф. 90 н. на каси. Ревица: 75 фун. 7 ф. 12 и по н.

Телеграм бечке берзе од 25. јуна.

5 проц. кал.	—	—	59 75
5 „ нар. зај.	—	—	68 70
1860 држ. зај.	—	—	95 75
Анц. нар. банке	—	—	715 —
Кредит. акције	—	—	23 80
Лондон	—	—	121 70
Сребро	—	—	19 10
Дукати	—	—	5 81
Уг. Растворетинице	—	—	80 —
Тениши	—	—	79 —
Бреласке	—	—	78 —
Хрв. слав.	—	—	83 —

Цена ране у Новоме Саду од 28. јуна.

Пшенице најбоље врсте беч. мер.	4 87
„ „ „ „ „ „ „ „	4 67
„ „ „ „ „ „ „ „	4 70
„ „ „ „ „ „ „ „	3 86
„ „ „ „ „ „ „ „	1 84
Јечам најбоље	2 —
Зоб	2 —
Кунурва	2 67

ОГЛАСИ.

ОБЈАВА.

Магистрат и представништво с. нр. вароши Но-вога Сада на основу закључка од 9 јуна 1870 г. бр. 229. и посљедоваћег одобрења висок. кр. ми-нистарства за унутрашње послове од 4. јула 1870. нр. 11369. овим до јавног знања доставља, да ће лиценција ради подизања српске главне школе у Новом Саду дана 31 јула 1870 п. р. и 3 сата после подне у сали магистратуалној преко следећих по-слова обдржавати, као:

1. „ посао зидарски	8373 ф. 87 н.
2. „ „ дунђерски са материјалом	4841 „ —
3. „ „ каменорезац	1282 „ 5 „
4. „ „ столарски	3073 „ —
5. „ „ кипоресца	325 „ 80 „
6. „ „ браварски са	3070 „ 37 н.
7. „ „ изазла Anstreicher	462 „ 98 н.
8. „ „ станлара	682 „ 10 н.
9. „ „ лимара	1063 „ 25 н.
10. „ „ дончара	700 „ —

Напрт издања и предрачуи могу подузимачи, код варошког енономата односно код сенатора Рад. Ма-нојловића проучити и видети.

Подузимачи имаду пре лиценцијације 5% пишма-ринце у руке постојећој комисији положити, коју ће пишмарину подузимач на 10 проц. умножити и као кауцију радње у каси намератној положити.

Нови Сад 6 јулија 1870. 234—1—3

Стециште.

Српски народни сабор закључио је у данашњој седници својој, да се почетком школске године 1870 до 1871. пошљу четири српска младића са стипенди-ом од 800 ф. а. вр. и потребним путним трошком из клирикалног школског фонда на три године дана у Немачку, да би се на педагошком одељењу овеу-чилишта спремили за професоре училишта.

Као квалификација за потражитеље ових места одређује се са добрим успехом свршене гимназијани науке, са испитом зрелости или добро свршених 6 разреда реалке са особитим обзиром на оне, који су мимо тога добро свршили приправнички тецај на сом-борском училишту, или су као учитељи квалифи-ковани и за универзитетске науке, а знају свршено немачки језик.

Избрани имају се реверсом обавезати, да ће 6 го-дина дана по својој повратку служити као професори на српско-народном училишту или којој другој грани звања српске народне школе; у противном случају, да ће вратити српском народном фонду сав на њих потрошени новац са пристоећом каматом; исто тако и у случају, ако би својом очитом и навалишном кривном изгубили своје звање.

Избрани имаће по својој повратку принети глав-ној управи српско-народних школа званичну сведочбу о свршеним наукама и положеним испитима.

Надтецатељи за ове стипендије имају своје мол-бенице са нужним исправама до 6-та јула о. г. за-кључно председништву сабора поднети.

Из XLIX. седнице срп. нар. сабора дана 19. ју-на 1870. у срем. Карловцима држане. Арсеније Стојковић, 3—3 епископ будимски др. Ника Максимовић, архиеп. администратор. саборски перовођа.

ОБЈАВА.

Управљајући одбор „прве српске банке“ решио је, да „прва српска банка“ исплати 5 проц. годишње кама-те (интереса) на своје привремене признанице (Actien-interimsscheine) за време од 9. (21.) октобра до 30. јуна (12. јула) 1870. год. са

26/60 ДУКАТА

исплаћиваће се на поднесак и жиговање (abstempelung) споменити привремени признаница:

У БЕОГРАДУ на сопственој каси. У БЕЧУ код ц. кр. прив. аустр. кредитног завода за трговину и обртност (Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe). У ПЕШТИ код франко-унгарске банке. У НОВОМ САДУ код прве бачке тргов. и обрт. банке у време пословних часова, од 1/13. јула па даље, и при исплаћивању у банкама на после-дња три места, узеоће се за основ, новчани курс дуката на бечкој берзи од 30. јуна, 12 јула.

Привремене признанице имају се снабдети са две а-ритматично уређене консигнације.

Београд 12/28. јуна 1870.

Управљајући одбор прве српске банке.

Стециште.

Српски народни сабор закључио је у данашњој седници својој, да се почетком школске године 1870 до 1871. до десет способних српских учитеља са стипендијом од 600. ф. а. вр. и путним трошком из клирикалног школског фонда пошљу на једну годи-ну дана у швајцарске и немачке учитељске семинаре. Од потражитеља иште се мимо са добрим успе-хом свршених 4 разреда гимназије или 3 реалке, приправничких наука и практичне вештине још и пот-пуно знање немачкога језика.

Од сабором изабраних изискаиће се п. е. поласка сво-јеручно написани реверси, којим се обавезују, да ће после свога повратка 6 година дана послужити срп-ско-народној веројаконској школи, у противном слу-чају да ће вратити на њих потрошени новац са при-стојећом каматом.

Посланим српско-народним учитељ а израдиће се од стране школског одбора саборском напутак, шта ће све имати у својој посланству изуцавати. По томе имаће се послани учитељи обавезати, да ће при својој повратку собом донети сведочбу ереквентације заво-да, на који су изаслани и осим тога онпширан извеш-тај о свему, што су у смислу свога напутка прома-трали и проучавали.

Потражитељи ових стипендија имају своје мол-бенице до 6-а јула о. г. закључно председништву са-борском поднети.

Из XLIX. седнице српског народног сабора да-на 19-а јуна 1870. у срем. Карловцима држане. Арсеније Стојковић, 3—3 епископ будимски др. Ника Максимовић, архиеп. администратор. саборски перовођа.

ОГЛАС.

Бежанска православна прив. община у својој седници од 17 марта закључила је, да прив. ограду (порту) с фронта, кој је 24 фата дугачак, подигне. Заграда односно зид (цокл) да буде три стопе висок, од добра материјала; а над овим имале би доћи 5 стопе високе од нованог гвозда палацие с капиом и вратацима на среди.

У сљед тога позивају се сви вештачи, да изволу план с' предрачуном заједно до 12 (24) јула т. г. изготовити и овде у исти дан у 3 часа по подне, кад ће се јавна држба држати, поднети.

У Бежанији 20 јуна 1870.

У име цркв. одбора: Стев. Коларовић, парох Бежан.

233—1—3

ДУЋАН СА СТАНОМ

од више ил мање соба и подрумом, на глав-ној пијаци у Митровици даје се уз три до шест година под кирију. Који га узети желе, нек се обрате на властатеља куће Ђорђа пл. Милекића. 231—1—3.

У КУЋИ Подитовој број 33. у Но-воме Саду на пијаци има један један дућан за издавање под кирију, тако и-сто и један стан у вилији састојећи се из две собе кујном, спајалом и комором за дрва. Ко жели нека се на притјажатеља обрати. 232—1—3.

КУЋА

под бр. 1180. у јо-вановском сокаку про-даје се из слободне ру-ке. Упитати се треба код Карла Лобенштајна у лебарском сокаку под бр. 914—5—6. 220—2—3